

Nr 6

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1956/57 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 915 800 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 838 400 kr.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att anslaget uppräknas med 21 756 kr. för anställande av en extra förste kanslisekreterare för föredragning av främst körkortsmål i regeringsrätten samt med i runt tal 55 600 kr. för automatiska utgiftsökningar.

Utskottet, som intet har att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 800
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	421 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	289 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	167 400

Summa kr. 915 800

b) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 915 800 kr.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2 och 3), som innebär en med 4 600 kr. höjd medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 4—8) föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredraganden förordad avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 003 000 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskatte-medlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 7 250 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 516 600 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 4—6).

Över framställningen ha yttranden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* (s. 6 och 7).

Föredraganden har anfört följande.

»I syfte att under rådande rekryteringssvårigheter beträffande högskoleutbildade tekniker rationalisera arbetskraftens användning vid verket föreslår styrelsen, att ledigbliven ordinarie eller extra ordinarie teknisk tjänst, vilken är förenad med såväl tekniska som administrativa arbetsuppgifter, skall få vakantsättas och att extra ordinarie administrativ tjänst i motsvarande eller lämplig lönegrad i stället skall få inrättas. För en lösning i här angiven riktning erfordras, att Kungl. Maj:t erhåller riksdagens bemyndigande att i mån av behov vid verket inrätta administrativa extra ordinarie tjänster i högre lönegrad än 25.

Såsom statskontoret framhållit skulle styrelsens förslag medföra en minskning av efterfrågan på teknisk arbetskraft. Ur denna synpunkt vore det därför önskvärt att genomföra detsamma. Emellertid förordar jag, i avvaktan på närmare erfarenhet rörande förslagets praktiska räckvidd, att

frågan löses inom ramen för gällande anslagsbestämmelser. I enlighet härmed synes administrativ tjänst, som tillskapas i stället för vakantsatt teknisk tjänst böra inrättas som extra, om den placeras i högre lönegrad än 25, och eljest som extra eller extra ordinarie. Lön för sådan extra befattning, som ersätter ordinarie, bör bestridas från posten till avlöningar till tillfällig personal m. m. samt för extra ordinarie befattning från posten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal inom ramen för tillgängliga medel.

Som lönenämnden framhåller innebär styrelsens förslag om inrättande av en förste byråsekreterartjänst på styrelsens juridiska byrå i realiteten en uppflyttning av en amanuens tjänst till 27 lönegraden. Jag är icke beredd att förorda detta förslag och ej heller styrelsens hemställan i övrigt om förändring av tjänster.

Beträffande anslagsposten till anställande av tillfällig personal har styrelsen yrkat en uppräknings med 565 000 kr., varav 86 000 kr. för inträdda lönehöjningar, 436 000 kr. för anställande av ytterligare tillfällig personal i anledning av den för år 1956 beräknade ökningen av den statliga vägbyggnadsverksamheten samt 43 000 kr. för ytterligare tillfällig personal på styrelsens vatten- och avloppsbyrå. Jag har intet att erinra mot att förenämnda belopp av 86 000 kr. anvisas. Vad angår styrelsens hemställan om 436 000 kr. för ytterligare personal må framhållas, att hittills kunna erfarenheter talar för att styrelsen bl. a. på grund av rådande rekryteringsläge i fråga om tekniker icke skulle kunna utnyttja en medelsanvisning av denna storlek. Jag anser mig emellertid kunna tillstyrka ett medelstillskott om 272 000 kr. Beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande av medel för ytterligare personal å styrelsens vatten- och avloppsbyrå vill jag i detta sammanhang meddela, att jag — såsom närmare framgår under vägförvaltningarnas avlöningsanslag — anser mig böra förorda en fortsatt utbyggnad av den regionala vatten- och avloppsorganisationen fr. o. m. nästa budgetår utan att man därför föregriper ett ställningstagande i stort till de förslag, som framlagts av 1946 års vatten- och avloppssakkunniga (SOU 1951:26) rörande vatten- och avloppsorganisationens framtida organisatoriska ställning i ett vidare sammanhang. En förstärkning av distriktsingenjörorganisationen borde kunna medföra en viss avlastning i arbetsbördan för den centrala organisationen. Redan av detta skäl är jag icke beredd att förorda anvisande av ytterligare medel till personalförstärkning å vatten- och avloppsbyrån.

För automatiska utgiftsstegringar för löneklassuppflyttningar o. d. har styrelsen äskat i runt tal 67 000 kr. Härtill bör emellertid läggas ett belopp av 463 000 kr. för ökat rörligt tillägg i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner. Det minskade medelsbehovet i anledning av överflyttning av viss personal till sjöfartsstyrelsen uppskattar jag, lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, till 135 000 kr.

I överensstämmelse med det anförda skulle avlöningsanslaget uppföras med (7 250 000 + 86 000 + 272 000 + 530 000 — 135 000) 8 003 000 kr.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz* (I: 197) och den andra inom andra kammaren av herr *von Seth m. fl.* (II: 362), i vilka — såvitt nu är i fråga — yrkats att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta företaga en utredning rörande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation och arbetsformer m. m. under beaktande av de i motionerna anförda synpunkterna.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 362.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har föredraganden funnit sig ej kunna tillstyrka av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda lönerogleringar. Ett av styrelsen framlagt förslag, innebärande att styrelsen — i syfte att rationalisera den kvalificerade tekniska arbetskraftens användning vid verket — skulle generellt bemyndigas att under vissa förutsättningar vakantsätta ledigblivna ordinarie eller extra ordinarie tekniska tjänster och inrätta extra ordinarie administrativa tjänster i motsvarande eller annan lämplig lönegrad, har föredraganden ej heller funnit sig kunna tillstyrka. Frågan anses dock i viss utsträckning kunna lösas inom ramen för gällande anslagsbestämmelser.

Beträffande anslagsposten till anställande av tillfällig personal förordas en uppräknig med 86 000 kr. för inträdda löneförhöjningar och med 272 000 kr. för anställande av ytterligare personal i anledning av den för 1956 beräknade ökningen av den statliga vägbyggnadsverksamheten. Av styrelsen begärda medel om 43 000 kr. för ytterligare personal på vatten- och avloppsbyrån anses däremot av föredraganden ej böra beviljas av bl. a. det skälet, att den förstärkning av den regionala vatten- och avloppsorganisationen, som föreslås under vägförvaltningarnas avlöningsanslag, beräknas medföra viss avlastning i arbetsbördan för den centrala organisationen. Slutligen beräknar föredraganden ytterligare 395 000 kr. bliva erforderliga för automatiska utgiftsstegringar i form av löneklassuppflyttningar o. d. samt för rörligt tillägg.

Utskottet, som funnit sig böra godtaga vad föredraganden sålunda förordat, får vidare beträffande vissa motionsledes aktualiserade frågor anföra följande.

I de båda likalydande motionerna I: 197 och II: 362 har bl. a. hemställts om en förstärkning av rationaliseringsverksamheten inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Motionärerna förklara sig dessutom vidhålla det förslag om utredning av styrelsens organisation och arbetsuppgifter som framlades i motioner vid föregående års riksdag.

I sitt av riksdagen sedermera godkända utlåtande nr 151 framhöll utskottet med anledning av nämnda motioner, att en översyn av formerna för rationaliseringsverksamheten inom styrelsen framstode såsom önskvärd. Att för detta ändamål, i enlighet med motionärernas förslag, tillsätta en särskild kommitté fann dock icke utskottet vare sig nödvändigt eller lämpligt. Frågan ansågs i stället kunna utredas både smidigare och snabbare genom styrelsens egen försorg, i den utsträckning så befunnes erforderligt efter samråd med utomstående expertis. Utskottet förutsatte också, att en sådan undersökning rörande rationaliseringsverksamhetens utformning snarast komme till stånd. Genom beslut den 3 juni 1955 har Kungl. Maj:t i enlighet härmed anbefallt styrelsen att i samråd med statens organisationsnämnd och statens sakrevision samt under beaktande av utskottets uttalande verkställa en översyn av formerna för nämnda verksamhet samt att snarast till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse och förslag i frågan.

Med hänsyn till det styrelsen sålunda meddelade utredningsuppdraget finner utskottet det icke vara motiverat att påkalla ytterligare utredning i frågan på sätt motionärerna hemställt. Utskottet vill dock i förevarande sammanhang uttala önskvärdheten av att utredningsarbetet påskyndas och bedrivs på ett sådant sätt, att resultatet av detsamma kan redovisas i nästkommande års statsverksproposition.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 255 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	7 000
3. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	1 318 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 088 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 335 000
	<hr/>
	Summa kr. 8 003 000

b) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 003 000 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 197 och II: 362, såvitt de avse frågan om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 9 och 10), som innebär en med 58 500 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 245 100 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Vägförvaltningarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 11—15) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtagna i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av föredraganden förordad avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Vägförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 21 530 000 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 19 494 500 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att anslaget ökas med 1 201 500 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 11—13).

Över framställningen har utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* (s. 13).

Föredraganden har funnit sig icke kunna tillstyrka av styrelsen begärda löneregleringar. I övrigt anföres följande.

»Beträffande anslagsposten till tillfällig personal har styrelsen yrkat en uppräknings med 1 155 000 kr., varav 150 000 kr. för inträdda lönehöjningar, 872 000 kr. för anställande av ytterligare tillfällig personal i anledning av den under år 1956 beräknade ökningen av den statliga vägbyggnadsverksamheten m. m., 90 000 kr. för förstärkning av personalen för enskild väghållning samt 43 000 kr. för ytterligare tillfällig personal inom den regionala vatten- och avloppsorganisationen. Slutligen har styrelsen framhållit, att bifall till en av styrelsen gjord framställning om inrättande av två projekteringskontor, ett i Stockholm och ett i Malmö, skulle medföra ett medelsbehov av ytterligare 350 000 kr. utom den nyss begärda ökningen för tillfällig personal.

Mot den föreslagna uppräknings med 150 000 kr. på grund av inträdda lönehöjningar har jag ingenting att erinra. Vad därefter angår äskandena om 872 000 kr. för ytterligare tillfällig personal torde styrelsen bl.a. med hänsyn till rådande rekryteringsläge i fråga om teknisk arbetskraft icke kunna utnyttja en medelsanvisning av nämnda storlek. Ök-

ningen synes på grund härav kunna begränsas till förslagsvis 500 000 kr. Någon särskild ytterligare medelsanvisning för utökning av personalen för enskild väghållning är jag ej beredd att förorda. Jag förutsätter nämligen, att nyssnämnda belopp om 500 000 kr. i lämplig utsträckning jämväl må disponeras för detta ändamål. Vidkommande frågan om projekteringskontoren vill jag erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1955 bifallit styrelsens framställning i ämnet. Då anslagsposten till tillfällig personal för innevarande budgetår uppräknats bl. a. för att möjliggöra ett tillgodoseende av de ändamål, som projekteringskontoren avser att fylla, har det härvid förutsatts, att avlöningskostnaderna för de båda kontoren skall bestridas inom ramen för anvisade medel. Så torde även böra ske fortsättningsvis. Jag är således ej beredd att tillstyrka någon uppräkning av anslagsposten till tillfällig personal för nästa budgetår i anledning av inrättandet av ifrågavarande projekteringskontor.

För tillgodoseende av de alltmer vittomfattande göromål, för vilka den regionala vatten- och avloppsorganisationen måst tagas i anspråk, i viktiga avseenden även vid sidan av dess ursprungliga huvuduppgifter i samband med handläggningen av frågor rörande statsbidragsgivningen till vatten- och avloppsanläggningar, synes en fortsatt personalförstärkning av distriktsingenjörorganisationen vara erforderlig. Behovet av en sådan förstärkning har anmälts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i förevarande och tidigare petitaskrivelser. Behovet har vidare vitsordats i 1946 års vatten- och avloppssakkunnigas betänkande (SOU 1951: 26) samt i de över betänkandet avgivna remissyttrandena. En förstärkning av vatten- och avloppsorganisationens regionala instans torde på intet sätt föregripa ett kommande ställningstagande beträffande frågan om vattenvårdens framtida organisation och arbetsuppgifter i anledning av de förslag, som framlagts av vattenvårdskommittén (SOU 1955: 6), och de förslag av 1946 års vatten- och avloppssakkunniga, som sammanhänger därmed.

Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra föreslå att distriktsorganisationen för vatten och avlopp fortsättningsvis utbygges. Detta bör i första hand ske genom inrättandet av pensionsberättigande befattningar dels såsom distriktsingenjörer för att undgå den nuvarande ordningen med för vissa län gemensamma distriktsingenjörskontor, och dels som rekryterings- och befordringstjänster. För nästa budgetår föreslås i enlighet härmed, att, utöver de nuvarande 16 distriktsingenjörstjänsterna, ytterligare två sådana tjänster i Cg 31 må inrättas samt att tre ingenjörstjänster i Cg 29 och fyra i Cg 27 förändras till extra ordinarie. I enlighet härmed kräves en anslagshöjning med i runt tal 44 800 kr.

För automatiska utgiftsstegringar för löneklassuppflyttningar m. m. har styrelsen äskat i runt tal 198 100 kr. Härtill bör emellertid läggas ett belopp av 1 340 000 kr. för ökat rörligt tillägg i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner. Det minskade medelsbehovet i anledning av

överflyttning av viss personal till sjöfartsstyrelsen uppskattar jag, lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, till 197 500 kr.

I överensstämmelse med det anförda skulle avlöningsanslaget uppföras med (19 494 500 + 150 000 + 500 000 + 44 800 + 198 100 + 1 340 000 — 197 500) avrundat 21 530 000 kr.

Sju kontorsbiträden i Ce 8 bör jämlikt grunderna för den reglerade befodringsgången i enlighet med styrelsens förslag erhålla ordinarie anställning, varför i personalförteckningen bör uppföras ytterligare detta antal sådana tjänster. I personalförteckningen för vägförvaltningarna bör vidare uppföras följande ytterligare tjänster, nämligen två distriktsingenjörer i Ce 31, 3 ingenörer i Ce29 samt 4 ingenörer i Ce 27.»

Utskottet. De av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under förevarande punkt begärda löneregleringarna har föredraganden funnit sig ej kunna tillstyrka. Viss förstärkning av anslagsposten till tillfällig personal har däremot ansetts erforderlig. Sålunda förordas en uppräknig av densamma med 150 000 kr. på grund av inträdda lönehöjningar och med 500 000 kr. för anställande av ytterligare personal i anledning av den under år 1956 beräknade ökningen av den statliga vägbyggnadsverksamheten m.m. Sistnämnda belopp föreslås få disponeras även för utökning av personalen för enskild väghållning samt för avlöning till personalen vid de enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 september 1955 inrättade projekteringskontoren i Stockholm och Malmö. Såsom redan tidigare under anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningar omnämnts föreslås vidare en förstärkning av den regionala vatten- och avloppsorganisationen, innebärande att — utöver de nuvarande 16 distriktsingenjörstjänsterna — ytterligare två sådana tjänster i Ce 31 inrättas samt att tre ingenjörstjänster i Cg 29 och fyra tjänster i Cg 27 förändras till extra ordinarie, vilket allt kräver en anslagshöjning med i runt tal 44 800 kr. Den sålunda föreslagna förstärkningen anses på intet sätt föregripa ett kommande ställningstagande beträffande frågan om vattenvårdens framtida organisation och arbetsuppgifter i anledning av de förslag, som framlagts av vattenvårdskommittén samt av 1946 års vatten- och avloppssakkunniga.

Slutligen äskas för automatiska utgiftsstegringar i form av löneklassuppflyttningar m. m. samt för ökat rörligt tillägg i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner ett belopp av ca 1 340 000 kr., varjämte i enlighet med grunderna för den reglerade befodringsgången ytterligare sju kontorsbiträden i Ce 8 föreslås erhålla ordinarie anställning.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, noterar med tillfredsställelse inrättandet av förenämnda båda projekteringskontor i Stockholm och Malmö, varigenom en utökning och rationalisering av den angelägna projekteringsverksamheten möjliggöres. Jämväl förstärkningen av den regionala vatten- och avloppsorganisationen finner utskottet välmotiverad.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 218 000
2. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	2 170 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	7 270 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 872 000
	Summa kr. 21 530 000

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 21 530 000 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägförvaltningarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 15—17), som innebär en anslagshöjning för nästa budgetår med 66 200 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 189 500 kr., varav nio tiondelar att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **De lokala vägnämnderna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 18), som innebär anslagsökning för nästa budgetår med 25 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.** I enlighet med Kungl. Maj:t förslag (punkt 8, s. 18), som innebär en med 150 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret

1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

9:o) **Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.** Före behandlingen av de olika anlagen till vägunderhåll och vägbyggnader har Kungl. Maj:t (punkt 9, s. 19—25) lämnat en översikt över beräkningen av väganlagen m. m.

I skrivelse den 31 augusti 1955 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till anslagsäskande för nästa budgetår i vad avser vägunderhåll och vägbyggnader m. m.

Styrelsen, som inledningsvis lämnat en översiktlig redogörelse för automobilskattemedlens specialbudget, erinrar i fråga om investeringarna om sitt i petita för budgetåret 1952/53 framlagda, sedermera reviderade program för statliga väginvesteringar under åren 1952—1956. Styrelsen erinrar vidare, att till grund för bestämmande av storleken av beskattningen av motorfordonstrafiken kalkylerades med att i huvudsak erhålla täckning för de anslag till vägväsendet m. m. under femårsperioden 1955—1959 — i den del de avräknas mot automobilskattemedel — som i preliminär plan framlagts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till 1951 års utredning angående beskattningen av motorfordonstrafiken.

De i nämnda program på basis av 1952 års prisnivå angivna beloppen för statliga väginvesteringar och de faktiska investeringarna för samma ändamål under åren 1952—1954 ävensom den för år 1955 beräknade investeringen har redovisats i en å s. 20 i propositionen intagen sammanställning, enligt vilken eftersläpningen i förhållande till investeringsprogrammet skulle utgöra ca 120 milj. kr. vid utgången av år 1955. Härvid har hänsyn icke tagits till de belopp, som ianspråktagits för sysselsättningsarbeten och vissa vägreparationer.

I anslutning till det anförda betonar styrelsen nödvändigheten av att en planläggning av vägbyggnadsverksamheten efter ett visst program också fullföljes programenligt, samt hemställer med hänsyn till rådande eftersläpning av väginvesteringarna om statsmakternas förnyade ställningstagande i fråga om vägpolitiken på längre sikt.

Den fortgående utvecklingen av vägtrafiken har ytterligare skärpt kravet på snabbare förbättringar i fråga om framkomlighet och trafiksäkerhet på de mest trafikerade vägarna, icke minst infarterna till städer och samhällen. Det föreligger, betonar styrelsen, ett bestämt samband mellan de tre faktorerna vägtrafik, vägstandard (åstadkommen genom investeringar) och vägunderhåll. Landets vägnät är icke utbyggt med en standard, som svarar mot vägtrafikens krav. En relativt stor del av tillgängliga resurser måste därför läggas på underhållet. Vid avvägningen av de skilda behoven för väg-

underhåll och vägbyggnader har styrelsen ansett det — sett på längre sikt — vara nödvändigt att så långt som möjligt begränsa anspråken på underhållsanslagen för att därigenom möjliggöra en snabbare upprustning och förnyelse av vägnätet.

På grund av rådande eftersläpning i vägbyggnadsverksamheten måste emellertid nu enligt styrelsens mening större resurser sättas in på underhållet. Om denna ökning av vägunderhållet skall kunna hållas nere till förmån för vägbyggnadsverksamheten, måste åtminstone det upplagda femårsprogrammet, innefattande en investeringsverksamhet av i runt tal 2,0 miljarder kr., genomföras. Eljest kommer vägunderhållet på grund av trafikens stegring att år från år kräva allt större arbetsinsatser. Väginvesteringarna måste sålunda ges en ökad prioritet. I anslutning härtill framhåller styrelsen, att en vidgad verksamhet, som kan innefatta stora arbetsprojekt, underlättar strävandena att åstadkomma säsongutjämning.

För *det statliga vägunderhållet* räknar styrelsen med en ökning av 70 milj. kr. till 300 milj. kr. Ökningen hänför sig till förändringar i löne- och prisnivån, större kostnader på grund av trafikökningen samt kostnader för en provisorisk standardhöjning för att motverka följderna av eftersläpningen i väginvesteringarna.

För *den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten* upptager styrelsen det belopp, som framlagts i samband med utredningen angående beskattningen av motorfordonstrafiken, 390 milj. kr.

Vad angår *den kommunala väghållningen* äskar styrelsen på grund av inträffade kostnadsstegringar och trafikutvecklingen en uppräknig av underhållsanslaget från 31,3 till 42 milj. kr. För bidrag till byggande av vägar och gator räknar styrelsen med det anslagsbelopp, som framlagts i samband med utredningen angående beskattningen av motorfordonstrafiken, eller 110 milj. kr., vilket innebär en ökning med 20 milj. kr.

I fråga om *den enskilda väghållningen* har man att beträffande vägunderhållet emotse en fortgående utvidgning av det statsbidragsberättigade vägnätet, medförande ökat anslagsbehov för bidragsverksamheten. Styrelsen föreslår även en ökning av bidragsprocenten. På grund av det anförda upptages ett från 12,5 milj. kr. till 15,5 milj. kr. ökat anslagsbehov. Jämväl i fråga om bidrag till byggande av enskilda vägar räknar styrelsen med en höjning av anslaget, nämligen från 13 milj. kr. till 14 milj. kr.

För *administrativa och diverse ändamål* har upptagits 62 milj. kr., varvid dock de anslag under sjätte, nionde, elfte och tolfte huvudtitlarna, som äskas av andra myndigheter än väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, uppförts med samma belopp som för innevarande budgetår.

Totalt skulle alltså utgifterna på automobilskattemedelsbudgeten uppgå till 933,5 milj. kr. Inkomsterna har som nämnts av styrelsen beräknats till 935 milj. kr.

I skrivelse den 8 september 1955 har *delegationen för översiktlig vägplanering* hemställt bl. a., att de anslag som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1956/57 äskat för byggande av vägar och broar måtte beviljas, samt anför till stöd härför i huvudsak följande.

Delegationen har på grundval av den hittillsvarande utvecklingen av fordonsbeståndet i Sverige samt produktions- och inkomstutveckling m. m. jämfört med utvecklingen av motsvarande faktorer i USA under skilda tidsperioder låtit utarbета en snabbprognos rörande ökningen i motorfordonsbeståndet t. o. m. budgetåret 1960/61. Enligt denna prognos skulle antalet motorfordon vid utgången av sagda budgetår uppgå till minst 990 000 personbilar, 141 900 lastbilar, 8 600 bussar samt 376 000 motorcyklar, vilket vida överträffar tidigare gjorda antaganden. En alternativ beräkning visar ännu högre siffror för personbilar och lastbilar, nämligen 1 200 000 resp. 143 700.

Delegationen framhåller, att den trafikökning, som skulle följa av här antydd utveckling av fordonsbeståndet, i förening med rådande tendenser till utnyttjande inom lastbils- och busstrafiken av allt större och tyngre fordon och fordonslast, givetvis kommer att medföra betydligt ökade krav på vägnarnas bärighet och kvalitet i övrigt.

Med utgångspunkt från vissa siffror rörande vägnätets längd, tillåtet axel- och boggietryck å olika vägar och broar samt tjälskadornas omfattning konstaterar delegationen, att en stor del av vägnätet redan nu icke motsvarar trafikens behov och näringslivets berättigade krav på möjligheter till ekonomiska transporter.

Delegationen har inrättat sitt arbete på att i första hand uppdraga riktlinjer till ett stamvägnät. Även om man räknar med ett mycket glest sådant, kompletterat med ett sekundärt nät av en till vägnarnas trafikbetydelse avpassad standard, torde kostnaderna härför approximativt kunna uppskattas till 10 å 20 miljarder kr. Vid ett genomförande av ett upprustningsprogram av här angiven omfattning under 15 å 20 år — den längsta tidsperiod en sådan upprustning rimligen bör få taga i anspråk — kräves sålunda i medeltal ett årligt investeringsbelopp av storleksordningen $\frac{3}{4}$ miljard kr., vilket innebär en successiv stegring av den nuvarande investeringsvolymen till mer än det tredubbla.

Mot bakgrunden av det anförda framstår det enligt delegationen som synnerligen angeläget, att de medel väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat för kalenderåret 1957 till byggande av vägar och broar, 390 milj. kr., oavkortade ställes till styrelsens förfogande.

Över styrelsens och delegationens framställningar har yttrande avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen* (s. 23), vilken bl. a. uttalat, att väginvesteringarna torde kunna utökas genom att icke blott egenregi utan även entreprenadarbeten planeras och utföres så att de ger möjligast jämna syssel-

sättning året runt. Ur denna synpunkt kan en större investeringsram vara genomförbar än den hittills för år 1954 resp. 1955 fastställda. Skall såväl önskemålen om ett utökat ordinarie investeringsprogram som en ökad investeringsreserv tillgodoses, torde emellertid enligt styrelsens mening projekteringsverksamheten på vägområdet få ökas betydligt.

Slutligen har *länsvägnämndernas förbund* i skrivelse den 16 november 1955 understrukit nödvändigheten av att åtgärder vidtagas för genomförande av den investeringsverksamhet på vägbyggnadsområdet, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 beräknas ge möjlighet till. Vidare har förbundet hemställt, att definitiv ställning måtte tagas till en successiv ökning av vägbyggnadsverksamheten fram t. o. m. år 1959 i enlighet med det av styrelsen upplagda programmet.

Föredraganden framhåller bl. a., att det ekonomiska läget i landet alltfört kräver en hård åtstramning av bl.a. investeringarna inom hela samhället. Vid fördelningen av de produktiva resurser, som bedöms stå till buds, måste, betonar föredraganden, väginvesteringarna givetvis bedömas i förhållande till och avvägas mot andra angelägna behov inom icke blott den statliga sektorn utan även samhället i övrigt. Genom motorfordons trafikens snabba ökning anmäler sig ett behov av upprustning av det allmänna vägnätet, som väsentligt överstiger vad som upptagits i vägbyggandets femårsprogram. Den avvägning, som måste ske vid den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatta omprövningen av nämnda program, förutsätter därför enligt föredraganden i alldeles särskild grad en total överblick över samhällets resurser och behov i fråga om investeringar. Underlaget härför beräknas föreligga, sedan den nu igångsatta utredningen rörande den ekonomiska långtidsplaneringen under femårsperioden 1956—1960 slutförts. Detta kan beräknas ha skett i mitten av år 1956. Föredraganden förordar, att det därför tills vidare skall anstå med en omprövning av programmet samt att medel för nästa budgetår anvisas för den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten i enlighet med programmet och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskande.

Möjligheterna att kunna genomföra vägbyggnadsverksamheten enligt programmet kommer, framhåller föredraganden, att bli beroende av utvecklingen inom samhällsekonomin. En bedömning av utsikterna härutinnan är mycket vansklig att göra även för den allra närmaste framtiden. Föredraganden förutsätter under anslagen till byggande av vägar och broar, att de inskränkningar i medelsanvändningen, som alltfört kan visa sig erforderliga på grund av det allmänna ekonomiska läget, liksom hittills får ske medelst av Kungl. Maj:t fastställda medelsförbrukningsramar. De med begränsningen av medelsanvändningen sammanhängande medelsbehållningarna under vägbyggnadsanslagen kan förutses komma att behövas, om det visar sig möjligt att genomföra femårsprogrammet.

Föredraganden har härefter anfört följande rörande medelsberäkningen.

»Ehuru väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke föreslagit någon ytterligare medelsanvisning under anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten har jag, såsom närmare anmäles under anslaget, ansett mig böra äska 30 milj. kr. bl. a. med hänsyn till angelägenheten av att vägarbetenas andel i åtgärderna i säsongarbetslöshetsbekämpande syfte ökas.

Jag förordar således, att anslag för vägväsendet äskas hos riksdagen i huvudsak i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petita utom i vad avser anslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten, som torde böra upptagas med 30 milj. kr. mot äskat formellt belopp. Detta innebär, att anslagen till statliga väginvesteringar skulle ökas med ca 65 milj. kr. till 420 milj. kr. i förhållande till budgetåret 1955/56.

För det statliga vägunderhållet har jag ansett mig böra förordna väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till medelsanvisning av 300 milj. kr., vilket innebär en uppräknings i förhållande till innevarande budgetår med 70 milj. kr.

I fråga om bidragsanslagen till den kommunala väghållningen tillstyrker jag en medelstillsättning av sammanlagt 152 milj. kr., vilket motsvarar en höjning med tillhoppa 30,7 milj. kr. i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår. Av ökningen faller 20 milj. kr. på anslaget till Bidrag till byggande av vägar och gator och återstoden på anslaget till Bidrag till underhåll av vägar och gator.

Vad slutligen beträffar bidragsanslagen till enskild väghållning förordar jag en ökning av medelsanvisningen med 4 milj. kr., så att dessa anslag för nästa budgetår upptages med tillhoppa 29,5 milj. kr. Av denna ökning hänför sig 1,5 milj. kr. till ändrade bidragsgrunder beträffande det enskilda vägunderhållet.

För administration och diverse ändamål tillstyrker jag under andra anslagspunkter under sjätte huvudtiteln tillhoppa ca 42,6 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Under nionde, tionde, elfte och tolfte huvudtitlarna föreslås därjämte, att ca 24,6 milj. kr. skall avräknas. Totalt skulle alltså för de till administration m. m. hänförliga ändamålen ca 67,2 milj. kr. avräknas mot automobilskattemedlen, vilket i förhållande till innevarande budgetårs anslag innebär en ökning med omkring 10,1 milj. kr.

Enligt den sålunda redovisade beräkningen av väganlagen skulle dessa för budgetåret 1956/57 uppgå till sammanlagt (420 + 300 + 152 + 29,5 + 67,2) 968,7 milj. kr. eller exakt angivet 968 741 040 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 180 milj. kr.

Chefen för finansdepartementet har i annat sammanhang beräknat automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret 1956/57 till 1 030 milj. kr. Av detta belopp skulle alltså 968,7 milj. kr. disponeras för att täcka anslag

på driftbudgeten. Återstoden, ca 61,3 milj. kr., torde få tillföras budget-utjämningsfonden och där redovisas under särskild titel. Genom en sådan fondering skapas finansiella möjligheter till en framtida utökning av investeringarna på vägområdet, när det samhällsekonomiska utrymmet här för föreligger.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Mannerskantz* och *Birke* (I: 75) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Krokstorp *m. fl.* (II: 151), i vilka hemställts, att riksdagen måtte uttala, att de anslag som anvisats för vägbyggandet under innevarande och nästkommande år i full utsträckning bör utnyttjas för de angivna ändamålen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz* (I: 197) och den andra inom andra kammaren av herr *von Seth m. fl.* (II: 362), i vilka, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen som sin mening måtte uttala, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med beaktande av vad i motionerna anförts bör sträva efter att i angiven omfattning bereda ökat utrymme för vägbyggande på entrepenad;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Spetz* (I: 321) och den andra inom andra kammaren av herr *Kristensson* i Osby *m. fl.* (II: 252), i vilka hemställts, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnad för tillhoppa 390 milj. kr. samt för budgetåret 1956/57 anvisa anslag till byggandet av vägar och broar med ett sammanlagt belopp av 195 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz* (I: 322) och den andra inom andra kammaren av herrar *Östlund* och *von Seth* (II: 363), i vilka likaledes hemställts, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnad för tillhoppa 390 milj. kr. samt för budgetåret 1956/57 anvisa anslag till byggandet av vägar och broar med ett sammanlagt belopp av 195 milj. kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

dels ock slutligen en inom andra kammaren av herr *Löfgren m. fl.* väckt motion (II: 508), vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att utredning — utan avvaktande av resultaten av utredningen rörande den ekonomiska långtidsplaneringen under femårsperioden 1956—1960 — skyndsamt verkställas, syftande till alternativa förslag för snabbt igångsättande av långsiktiga och enligt rationella och mekaniserade metoder utförda vägarbeten, sedan ovannämnda ekonomiska långtidsplaneringsutrednings synpunkter beaktats.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna I: 75, II: 362, II: 252, II: 363 och II: 508.

Utskottet. Liksom närmast föregående år har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid sina nu aktuella anslagsäskanden utgått från det program för den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten som låg till grund för 1954 års riksdagsbeslut rörande motorfordonsbeskattningens utformning. Under hänvisning till de olägenheter som blivit en följd av att nyssnämnda program genom de av Kungl. Maj:t vidtagna investeringsbegränsningarna icke kunnat fullföljas har styrelsen samtidigt hemställt, att statsmakterna måtte taga frågan om vägpolitiken på längre sikt under förnyat övervägande. Delegationen för översiktlig vägplanering samt länsvägnämndernas förbund ha dessutom inkommit med särskilda framställningar i ämnet, varvid understrukits angelägenheten av att väginvesteringarna komma till utförande i avsedd omfattning.

Föredraganden har bl. a. framhållit, att motorfordonstrafikens snabba ökning föranlett ett behov av upprustning av det allmänna vägnätet, som väsentligt överstege vad som upptagits i vägbyggandets femårsprogram. Den avvägning som måste ske vid en ifrågasatt omprövning av nämnda program förutsatte därför i alldeles särskild grad en total överblick över samhällets resurser och behov av investeringar. Underlaget härför beräknades föreligga, sedan den pågående utredningen rörande den ekonomiska långtidsplaneringen under femårsperioden 1956—1960 slutförts, vilket väntades ske inom kort. Med hänsyn härtill syntes tills vidare böra anstå med en omprövning av vägprogrammet. Beträffande möjligheterna att genomföra byggnadsverksamheten enligt nämnda program har föredraganden vidare anfört, att detta komme att bli beroende av utvecklingen inom samhällsekonomin. Även om en framtidsbedömning härvidlag vore mycket vanskelig, har föredraganden dock ansett sig böra räkna med att en särskild medelsförbrukningsram för den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten kunde bli erforderlig jämväl under nästa kalenderår. Något rambelopp hade dock icke befunnits möjligt att nu angiva.

Mot föredragandens uttalanden ha motionsledes vissa erinringar framställts. I de båda likalydande motionerna I: 75 och II: 151 har sålunda gjorts gällande, att det hinder för en utökning av väginvesteringarna som ansetts föreligga genom den bristande tillgången på arbetskraft skulle vara överdrivet. I anslutning därtill ha motionärerna hemställt, att riksdagen måtte uttala att de anslag som anvisats för vägbyggandet under innevarande och nästkommande år i full utsträckning böra utnyttjas för de angivna ändamålen. Vidare har i motionen II: 508 hävdats nödvändigheten av att frågan om en omprövning av vägpolitiken på längre sikt upptages utan dröjsmål. I enlighet härmed anses riksdagen, utan avvaktan på resultatet av den förenämnda utredningen rörande den ekonomiska långtidsplaneringen, böra i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att utredning skyndsamt verkställas, syftande till alternativa förslag för snabbt igångsättande av långsiktiga och enligt rationella och mekaniserade metoder utförda vägarbeten.

Att investeringsregleringen på vägväsendets område skapat problem, ägnade att i olika avseenden ingiva bekymmer, finner utskottet uppenbart. Anledningen härtill är i första hand den snabbt växande trafiken och därav föranlett behov av utökad vägbyggnadsverksamhet. I förevarande sammanhang må erinras om att 1954 års program av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på sin tid betecknats såsom innefattande den *minsta* väg-investeringsvolym som kunde ifrågakomma för att betingelser skulle ernås för ekonomiskt gynnsamma landsvägstransporter. Icke ens detta minimiprogram har emellertid kunnat fullföljas, oaktat redan vid tidpunkten för dess ikraftträdande en betydande eftersläpning i förhållande till tidigare uppgjorda planer förelåg. Avvikelserna för de båda kalenderåren 1954 och 1955 uppgå till respektive 45 och 50 milj. kr. För innevarande år har kalkylerats med en investeringsnivå av 355 milj. kr.; den medgivna medelsförbrukningsramen lämnar dock icke utrymme för investeringar till en större volym än 275 milj. kr., bortsett från vårt lands kostnadsandel i den s. k. Trondheimsvägen. Beaktas må vidare att i gällande vägprogram angivna belopp äro framräknade på grundval av 1953 års prisnivå, varför de faktiska avvikelserna icke oväsentligt överstiga de nominella. Förhållandena måste dessutom ses mot bakgrunden av att delegationen för översiktlig vägplanering nyligen, på basis av den nu kända och förutsebara trafikutvecklingen, framlagt ett preliminärt förslag till upprustning av det svenska vägnätet, för vars genomförande skulle erfordras ett årligt investeringsbelopp av ca 750 milj. kr.

Jämväl ur planläggningssynpunkt har det nu tillämpade systemet för reglering av vägbyggnadsverksamheten medfört påtagliga olägenheter. Beaktas bör sålunda att gällande, enligt vägstadgans bestämmelser upprättade flerårsplaner i fråga om investeringarnas omfattning grunda sig på 1954 års program. I och med att detta program icke kunnat följas ha emellertid de aktuella arbetsplanerna måst ändras, vilket kommit att förrycka verksamheten. De omställningssvårigheter som väg- och vattenbyggnadsverket därigenom ställts inför ha självfallet blivit större, ju senare besked lämnats om den medelsförbrukningsram som avsetts skola tillämpas under vederbörande arbetsår. I detta sammanhang bör vidare ihågkommas, att övergången till kalenderårsberäkning av här ifrågavarande anslag motive-rats just med de möjligheter till en bättre planläggning av byggnadsverksamheten som därmed skulle stå att vinna. Det sätt varpå begränsningen av väginvesteringarna genomförts under senare år har emellertid haft till följd, att nyss angivna syfte icke uppnåtts.

Ännu en olägenhet med investeringsregleringen är den därav föranledda, snabbt växande behållningen av outnyttjade automobilskattemedel, vare sig denna behållning nu tar formen av överskott på själva specialbudgeten

eller av reservationer under vederbörande anslag. På grundval av uppgifter som lämnats av riksräkenskapsverket kan den sammanlagda behållningen vid instundande budgetårsskifte beräknas ha stigit till inemot 750 milj. kr. Visserligen kan invändas att denna anhopning av inkomster icke behöver ge anledning till oro, eftersom ifrågavarande medel enligt av riksdagen fastställda principer framdeles skola komma vägväsendet till godo. Utskottet finner det också för sin del vara angeläget framhålla, att något avsteg från dessa principer icke bör få förekomma. Även må erinras om att någon fondering i egentlig mening icke sker av de automobilskattemedel som inflyta visst budgetår men då icke förbrukas; endast redovisningstekniskt upprätthålles en skillnad gentemot övriga statsmedel.

Ovan utvecklade synpunkter skulle närmast leda till den slutsatsen, att investeringsregleringen på förevarande område snarast bör upphöra och att, såsom förordats i motionerna I: 75 och II: 151, vägbyggnadsanslagen böra i full utsträckning utnyttjas. I rådande konjunkturläge synes emellertid Kungl. Maj:t icke böra betagas möjligheten att underkasta jämväl vägfrågorna den särskilda prövning som av samhällsekonomiska skäl må vara befogad. Utskottet kan därför icke tillstyrka ett så långtgående förslag som det i de båda nyssnämnda motionerna framförda. Samtidigt vill utskottet likväl som sin mening uttala, att vägbyggnadsverksamheten bör beredas ökat utrymme så snart förhållandena det medgiva. En betydelsefull faktor i sammanhanget är självfallet tillgången på arbetskraft. Därest vidgade befogenheter lämnas de regionala arbetsmarknadsorganen, torde emellertid vissa möjligheter yppas för att tillgodose vägväsendets behov av arbetskraft på ett smidigt sätt utan att fördenskull rubbningar skulle behöva uppstå inom andra områden. Av den berättelse som överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet avgivit för budgetåret 1954/55 framgår även, att den i väg- och brobyggnadsverksamheten sysselsatta arbetsstyrkan varit mindre detta budgetår än närmast föregående. Det synes utskottet önskvärt, att med hänsyn till de uppdämda behoven på förevarande område vägbyggnadsverksamheten — även i ett konjunkturläge som det rådande — bör få tillgodogöra sig den rationaliseringsvinst i fråga om arbetskraft som följer med ökad mekanisering och andra arbetskraftsbesparande åtgärder.

Den ståndpunkt utskottet sålunda intagit till frågan om väginvesteringsanslagens omfattning har närmast avseende å verksamheten under kalenderåret 1957. Med hänsyn till storleken av här föreliggande behov synes det emellertid utskottet önskvärt, att om möjligt jämväl medelsförbrukningsramen för innevarande kalenderår vidgas, även om en dylik åtgärd medför vissa olägenheter ur administrativ och arbetsteknisk synpunkt. Beträffande sistnämnda spörsmål vill utskottet vidare understryka angelägenheten av att Kungl. Maj:ts beslut rörande anslagens disposition

meddelas i så god tid, att en rationell planläggning av verksamheten blir möjlig. För innevarande kalenderår har en förbättring härutinnan skett. Även mitten av november är emellertid en väl sen tidpunkt för att nämnda syfte skall kunna tillgodoses.

I anslutning härtill vill utskottet ytterligare framhålla följande.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att föredraganden har för avsikt att verkställa en omprövning av 1954 års vägprogram, sedan nu pågående utredning om den ekonomiska långtidsplaneringen slutförts. Enligt utskottets mening synes det välbetänkt, att resultatet av den nämnda utredningen avvaktas, innan riktlinjerna för den framtida vägpolitiken fastställas; i detta sammanhang bör jämväl beaktas, att delegationen för översiktlig vägplanering ännu icke utarbetat något definitivt förslag till stamvägnät. Utskottet önskar emellertid redan nu framföra vissa allmänna synpunkter på förevarande spörsmål. I första hand vill utskottet då understryka angelägenheten av att statsmakterna mera följdriktigt än tidigare skett beakta den alltmer dominerande ställning som motorismen erhållit inom det moderna samhället. De prognoser som uppgjorts över de förutsebara förändringarna i fordonsbeståndet tyda på att denna omvandlingsprocess kommer att fortskrida i allt snabbare tempo. Det svenska vägnätet är uppenbarligen icke dimensionerat för att möta en trafikutveckling av det slag som sålunda kan förväntas. Redan nu är f. ö. standarden på vissa delar av vägnätet sådan, att kravet på god transportekonomi icke kan upprätthållas, vilket vållar det samlade folkhushållet ansevärliga förluster. En annan omständighet som härvidlag förtjänar uppmärksamhet är, att otillräckliga investeringar ofelbart leda till att underhållsverksamheten måste ökas, vilket innebär en ekonomiskt mindre god användning av tillgängliga medel. Mot bakgrunden av här antydda förhållanden synes det utskottet uppenbart, att ökad vikt bör tillmätas behovet av en effektiv och framsynt upprustning av vägnätet.

Vad därefter angår det i den ovannämnda motionen II: 508 framställda yrkandet vill det synas utskottet, som om motionärerna sammanblandat två i viss mån från varandra artskilda problem, nämligen å ena sidan bedömningen av frågan om väginvesteringarnas omfattning och å andra sidan den huvudsakligen tekniska frågan om planerings- och projekteringsverksamheten på förevarande område. Såsom av det nyss anförda framgår är utskottet i den förstnämnda frågan av den uppfattningen, att en närmare anpassning av investeringsvolymen efter 1954 års vägprogram bör ske så snart förhållandena det medgiva men att med omprövningen av detta program tills vidare bör anstå. I den sistnämnda frågan återigen vill utskottet framför allt hänvisa till det arbete som utföres av delegationen för översiktlig vägplanering. Som ett första resultat av detta arbete föreligger nu, såsom tidigare omnämnts, ett preliminärt förslag till stamvägnät. Att igångsätta en särskild utredning om just de spörsmål som

delegationen redan har under behandling kan knappast vara motiverat. Av nu anförda skäl bör enligt utskottets mening motionen II: 508 icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ett med vägbyggnadsverksamheten sammanhängande problem har upp-tagits jämväl i de båda likalydande motionerna I: 197 och II: 362. I dessa motioner har sålunda hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, med beaktande av vissa anförda synpunkter, borde sträva efter att bereda ökat utrymme för vägbyggande på entreprenad. Verkets egen andel i det totala vägbyggandet borde därvid lämpligen fastställas till 20 procent.

Utskottet vill till en början erinra om att frågan om entreprenadsystemet inom vägväsendet ägnades ingående uppmärksamhet så sent som vid 1954 års riksdag med anledning av då väckta motioner av enahanda innebörd som de förevarande. Härutinnan torde få hänvisas till utskottets av samma års riksdag godkända utlåtande nr 130. Däri anförda synpunkter ha enligt utskottets mening alltjämt giltighet. Vid bedömningen av den även av årets motionärer upptagna frågan om prestationsvolymen per arbetare och år som ett mått på effektiviteten hos väg- och vattenbyggnadsverket å ena sidan och entreprenadföretagen å den andra bör sålunda beaktas, att storleken av denna volym i hög grad sammanhänger med i vilken utsträckning vederbörande arbete är mekaniserat. En rättvisande jämförelse i berörda hänseende kan därför enbart göras mellan likartade arbeten. Det förhåller sig emellertid så, att entreprenadföretagen i huvudsak utföra just sådana arbeten där mekaniseringen kunnat drivas längst. Den höga prestationsvolym dessa företag kunna uppvisa är därför helt naturlig. Vad entreprenadandelen i det totala vägbyggandet därefter angår vill utskottet erinra om att det, för att en mera verklighetstrogen bild av förhållandena härutinnan skall erhållas, är nödvändigt att taga hänsyn jämväl till de i väg- och vattenbyggnadsverkets egna arbeten ingående delentreprenaderna. Sker detta visar det sig, enligt vad utskottet under hand inhämtat, att av de under år 1955 utförda vägbyggnadsarbetena 51 procent hade utlämnats på entreprenad. Egenregiverksamheten intager således icke den dominerande plats på hithörande område som motionärerna förmena. Vidare måste hållas i minnet, att nämnda verksamhet till icke ringa del är föranledd av sysselsättningspolitiska skäl, av en önskan att såvitt möjligt nå fram till full utjämning mellan sommar- och vinterperioderna i fråga om arbetstillgången inom väg- och vattenbyggnadsverket. Härvidlag framträder icke minst behovet av att sysselsätta sådana vägunderhållsarbetare som under vintersäsongen icke kunna beredas arbete inom vägunderhållet men som erfordras där vid andra tidpunkter på året. Strävandena i nu angivna riktning ha hittills lämnat mycket goda resultat. Vid väginvesteringarnas nuvarande totalomfattning måste emellertid befaras, att den jämna sysselsättningen av den hos väg- och vattenbyggnadsverket anställda arbets-

kraften icke skulle kunna upprätthållas, därest i enlighet med motionärernas förslag den i verkets egen regi bedrivna byggnadsverksamheten mera avsevärt inskränktes. En större investeringsvolym däremot skulle göra det möjligt att utan ifrågavarande olägenheter öka entreprenadandelen i det totala vägbygget. Utskottet finner det också önskvärt att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i samma mån som investeringsverksamheten beredes vidgat utrymme, ökar entreprenadförfarandet inom vägbygget. Någon inbördes avgränsning av arbetena i egen regi och på entreprenad till viss på förhand fixerad omfattning bör emellertid, såsom utskottet framhöll redan i sitt av 1946 års riksdag godkända utlåtande nr 231, icke ske; vid valet mellan de båda arbetsformerna få i stället praktiska skäl vara avgörande. Mot bakgrunden av nu anförda omständigheter anser sig utskottet icke kunna biträda det förslag härutinnan som framlagts i motionerna I: 197 och II: 362.

Utskottet övergår här efter till frågan om beräkningen av de för nästa budgetår äskade anslagen.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föredraganden förordnat, att anslagen till den ordinarie statliga väg- och brobyggnadsverksamheten upptagas med ett sammanlagt belopp av 390 milj. kr. I motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363 har hemställts om viss ändring härutinnan, innebärande att Kungl. Maj:t visserligen skulle befinna sig myndig att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnader intill ovan angivna belopp men att själva anslagssumman skulle begränsas till 195 milj. kr. Enligt motionärernas mening är det nämligen icke erforderligt, att medel nu anvisas i större omfattning än att de utgifter som beräknas uppkomma under det aktuella budgetåret bli vederbörligen täckta.

Med sin hemställan åsyfta motionärerna uppenbarligen en återgång till budgetårsberäkning av förevarande anslag. Utskottet vill erinra om att förslag av denna innebörd tidigare framförts två år i rad utan att dock vinna riksdagens bifall. Anledning för riksdagen att nu intaga någon annan ståndpunkt synes icke föreligga. Visserligen har, såsom utskottet i det föregående anförde, syftet med övergången till kalenderårsberäkning i viss mån gått förlorat genom det sätt varpå investeringsregleringen på förevarande område nu handhaves. Denna konjunkturpolitiskt betingade omständighet rubbar dock icke principens riktighet i och för sig. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, såvitt de avse återgång till budgetårsberäkning av anslagen till de statliga väginvesteringarna. I enlighet härmed kommer utskottet att under punkten 11 hemställa, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas sammanlagt 390 milj. kr.

Utöver sistnämnda belopp ha äskats 30 milj. kr. såsom förstärkning av anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten, att i mån av behov användas huvud-

sakligen för utförande av beredskapsarbeten på vägar och gator. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för sin del icke ifrågasatt någon ytterligare medelsanvisning under detta anslag för nästa budgetår utan i stället föreslagit, att i förekommande fall ianspråktagande av anslag å allmän beredskapsstat skulle få ske.

Med hänsyn till den starka återhållsamhet som ansetts böra iakttagas i fråga om de ordinarie väginvesteringarna finner utskottet det tveksamt, om ett så relativt betydande belopp som 30 milj. kr. bör anvisas för arbeten av här avsett slag, vilka i många fall visat sig kunna färdigställas först efter avsevärd tid och därför, i den mån de varit upptagna i gällande flerårsplaner för vägväsendet, kommit att ytterligare komplicera planläggningsverksamheten. Utskottet har dock icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Därvid förutsätter utskottet, att anslaget utnyttjas utan förång för det ordinarie vägbyggandet och att de arbeten som komma till utförande bedrivs så effektivt som möjligt. Med anledning av föredragandens uttalande, att det huvudsakligen skulle bli annan arbetskraft än vägarbetare som komme att sysselsättas i ifrågavarande arbeten, vill utskottet slutligen framhålla, att även med nuvarande säsongutjämning sysselsättningssvårigheter kunna uppstå för vägarbetarna. Hinder bör därför självfallet icke möta att utnyttja förevarande anslag för att, bl. a. med sysselsättningsarbeten, avhjälpa även sådana svårigheter.

För det statliga vägunderhållet har Kungl. Maj:t äskat ett anslag av 300 milj. kr., vilket i förhållande till innevarande års riksstat innebär en förstärkning med 70 milj. kr. I beloppet äro inräknade medel å tillhoppa 45 milj. kr. för vissa förstärknings- och beläggningsarbeten i anslutning till det löpande underhållet. Anslagsäskandet överensstämmer med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i ämnet. Föredraganden har dock utgått från att det får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den begränsning av medelsförbrukningen för nyssnämnda arbeten som kan visa sig erforderlig med hänsyn till konjunktur- och arbetsmarknadsläget.

Utskottet — som vill erinra om att årets riksdag, med godkännande av vad utskottet i sitt utlåtande nr 33 hemställt, till förevarande ändamål anvisat ett tilläggsstatsanslag av 25 milj. kr. — anser den av Kungl. Maj:t förordade uppräknigen av anslaget för nästa budgetår vara att hälsa med tillfredsställelse. Även om investeringsverksamheten icke bedömes kunna få en mot trafikutvecklingen svarande omfattning, synes nämligen i varje fall den principen böra följas, att det redan befintliga vägnätet hålles i ett tillfredsställande skick. Icke minst av detta skäl finner utskottet det kunna starkt ifrågasättas, om någon ramreglering lämpligen bör ske av de medel som äskats för vissa speciella åtgärder i samband med det ordinarie vägunderhållet. Då därtill kommer, såsom föredraganden själv framhållit, att de arbeten för vilka dessa medel äro avsedda icke torde medföra någon nämnvärd ökning i efterfrågan på arbetskraft, förutsätter utskottet

att förevarande anslag, därest icke konjunkturläget skulle undergå en allvarlig tillspetsning, utan inskränkning ställes till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

I övriga hithörande delar innebär Kungl. Maj:ts förslag, att bidragsanslagen till den kommunala väghållningen uppräknas med 30,7 till 152,0 milj. kr. och bidragsanslagen till den enskilda väghållningen med 4,0 till 29,5 milj. kr. Då förslaget icke givit utskottet anledning till erinran, kommer utskottet att under vederbörande punkter hemställa, att ifrågavarande anslag anvisas med de av Kungl. Maj:t äskade beloppen. I anslutning därtill kommer utskottet vidare att ingå på vissa motionsledes framställda yrkanden.

Utskottet vill slutligen erinra om att för administration och diverse ändamål äskats sammanlagt 67,2 milj. kr. Vid bifall såväl härtill som till vad utskottet under förevarande punkt förordat skulle de anslag som skola avräknas mot automobilskattemedlen komma att för nästa budgetår uppgå till inalles (390,0 + 30,0 + 300,0 + 152,0 + 29,5 + 67,2 =) 968,7 milj. kr. I förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslag innebär detta en ökning med ca 180,0 milj. kr. Då automobilskattemedelsinkomsterna vidare beräknats till 1 030,0 milj. kr., skulle således det under budgetutjämningsfonden redovisade överskottet på vägväsendets specialbudget komma att öka med 61,3 milj. kr.

I förevarande sammanhang hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, i vad de avse förslag om återgång till budgetårsberäkning av anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten, icke må bifallas av riksdagen;

II. att motionerna I: 197 och II: 362, i vad de avse frågan om entreprenadsystemets omfattning inom vägväsendet, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionen II: 508 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

IV. att riksdagen må, i anledning av föredragandens uttalande under förevarande punkt samt motionerna I: 75 och II: 151, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

10:o) **Vägunderhållet.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 26—28) föreslagit riksdagen att till Vägunderhållet för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 230 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 förelåg en reservation av 15,8 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar, att kostnaderna för vägunderhållet, vilka i petita för innevarande budgetår uppskattades till 235 milj. kr., för nästa budgetår kommer att stiga med 20 milj. kr. för det normala vägunderhållet, vari bl. a. ingår en kostnadsökning på grund av ökad trafik med 15 milj. kr. Härutöver beräknar styrelsen 45 milj. kr. för vissa särskilda åtgärder utöver det normala underhållet, såsom påförande av förstärknings- och (eller) bärlager på svaga vägar samt utförande av enkla beläggningar på eller oljebehandlingar av mera trafikerade grusvägar. Totalt skulle således för nästa budgetår enligt styrelsen erfordras 300 milj. kr. med följande fördelning på olika arbeten.

Arbete	Milj. kr.
Grusning m. m.	26
Dammbindning	34
Hyvling	21
Vägkropp	12
Trummor, diken, slänter, räcken m. m.	28
Broar, bryggor, färjor	14
Belagd vägbana	16
Vinterväghållning	41
Materialtillverkning	37
Speciella förmåner till arbetare, vissa administrationskostnader m. m.	21
Katastrofreserv, främst försvårad vinterväghållning	5
Förstärkningsåtgärder i anslutning till underhållet	45
	300

Över styrelsens framställning har yttrande avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen* (s. 27), vilken framhållit, att den ökning av väg- och vattenbyggnadsverkets kår av underhållsarbetare, som skulle följa av den av styrelsen begärda utökningen av vägunderhållet, icke blir alltför betydande med hänsyn till den höga rationaliseringsgraden inom vägunderhållet.

Föredraganden har intet att erinra mot styrelsens medelsberäkning för det normala underhållet. Mot bakgrunden av de ökade påfrestningar på vägunderhållet, som den alltmer stegrade trafiken medför, har han även funnit sig böra godtaga styrelsens äskande om 45 milj. kr. för olika slags förstärknings- och beläggningsarbeten, som icke kan hänföras till normalt underhåll. Föredraganden har emellertid utgått ifrån att det får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den begränsning av medelsförbrukningen

för dessa arbeten, som kan visa sig erforderlig med hänsyn till konjunktur- och arbetsmarknadsläget.

I detta sammanhang har föredraganden vidare upptagit frågan om bestridandet från förevarande anslag av del av kostnader för viss av militära myndigheter bedriven färjtrafik samt härom anfört följande.

»I skrivelse den 12 februari 1954 har marinförvaltningen hemställt om ersättning med 38 000 kr. för vartdera budgetåret 1953/54 och 1954/55 för uppehållande av den i Stockholms kustartilleriförsvares regi bedrivna färjtrafiken över Vaxholmssundet och Oxdjupet i Stockholms län. Ersättningsbeloppen är beräknade med hänsyn till det inkomstbortfall, som under nämnda budgetår uppkommit till följd av att förut utgående avgifter för befordran av passagerare och fordon å färjlederna genom Kungl. Maj:ts beslut tidigare borttagits. Ersättning för motsvarande inkomstbortfall — ehuru av mindre omfattning — under åren 1950 och 1951 har utgått till marinförvaltningen från anslaget till Bidrag till vissa kommunikationsändamål. För tiden den 1 januari 1952—30 juni 1953 har av vissa skäl intet bidrag begärts.

Ifrågavarande färjleder drivs i statlig regi genom militär myndighets försorg och fyller samma funktion som allmänna färjleder. Avsikten är också att färjtrafiken skall övertagas av väg- och vattenbyggnadsverket med början under år 1956 med trafiken över Vaxholmssundet. Starka skäl synes mig därför tala för att kostnaderna för inkomstbortfallet beträffande den civila trafiken bör bestridas på samma sätt som kostnaderna för driften av allmänna färjleder över huvud. Dessa sistnämnda kostnader belastar det statliga vägunderhållsanslaget. Jag avser därför, om riksdagen ej har något att erinra däremot, att i fortsättningen föreslå utbetalning från förenämnda anslag även av de ersättningar, som skäligen bör utgå till marinförvaltningen för inkomstbortfall i anledning av att trafiken på ifrågavarande färjleder befriats från avgifter.»

Utskottet. Vad föredraganden anfört och förordat rörande bestridandet av kostnaderna för viss färjtrafik i Stockholms län har icke givit utskottet anledning till erinran. Under hänvisning jämväl till vad utskottet under föregående punkt framhållit hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägunderhållet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:0) **Byggande av vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 29—32) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1956/57 till byggande av

vägar och broar anvisa i statsrådsprotokollet angivna reservationsanslag å tillhopa 390 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Av nedanstående sammanställning framgår bl. a. till förenämnda ändamål för innevarande budgetår anvisade och för nästa budgetår äskade medel.

	Anslag 1954/55	Nettoutgift ¹ resp. nettoinkomst	Reservation vid budget- årets utgång	Anslag 1955/56	Styrelsens förslag 1956/57	Föredra- gandens förslag 1956/57
	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.	Milj. kr.
Byggande av riks- vägar	95,0	9,8	85,2	115	140	130
Byggande av läns- vägar	203,0	34,2	168,8	215	224	234
Byggande av öde- bygdsvägar	10,0	1,7	8,3	12	12	12
Byggande av stor- broar	12,0	0,3	12,3	13	14	14
	320	45,4	274,6	355	390	390

¹ Inklusive inkomster om 9,6 resp. 27,3, 0,5 och 0,4 milj. kr. avseende överföring av behållningar från äldre anslag.

Inledningsvis har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* lämnat en redogörelse för ställningen å hithörande anslag för tiden 1 januari 1954—31 december 1955.

Styrelsen har vidare erinrat om att den vid upprättandet av flerårsplanerna för perioden 1955—1959 utgått från det tidigare i allmänna översikten berörda investeringsprogrammet (jfr punkten 9). För åren 1955 och 1956 har också, framhåller styrelsen, anslag, överensstämmande med totalbeloppen i detta program anvisats. Även anslagen för år 1957 (budgetåret 1956/57) bör, som tidigare nämnts, följa denna plan och sålunda upptagas till ett totalbelopp av 390 milj. kr. Härigenom skulle medel bli tillgängliga för flerårsplanernas tre första år.

Vad angår medlens fördelning på de skilda anslagen framhåller styrelsen, att detta spörsmål — sett på längre sikt — är en av de betydelsefullaste frågor, som delegationen för översiktlig vägplanering har att klarlägga. I avvaktan på detta utredningsresultat torde man, framhåller styrelsen, liksom hittills få lita till tidigare undersökningar och allmän kändedom om vägnätet och vägtrafikens utveckling enligt vilka allt tyder på ett särskilt accentuerat behov av genomgående vägförbindelser av hög klass. Det är därför, enligt styrelsen, angeläget, att utbyggnaden av ett sådant vägnät genomföres så snart som möjligt. Styrelsen erinrar härvid om att flerårsplanerna för perioden 1955—1959 syfta till en vägbyggnadsverksamhet med angiven inriktning. Styrelsen upplyser emellertid om att även vid ett full-

följande av planerna åtskilliga delar av riksvägarna vid periodens utgång alltfjänt komma att kvarligga som grusvägar med otillräcklig standard. Det sagda talar enligt styrelsens mening för att den i det föregående angivna fördelningen mellan anslagen till riksvägar och länsvägar bör bibehållas.

Vad angår anslaget till Byggnad av storbroar erinrar styrelsen om vad statsutskottet vid 1955 års riksdag anfört rörande detta anslag (SU 6 s. 19) samt framhåller i anslutning härtill, att styrelsen vid sina beräkningar av anslagsbehovet för budgetåret 1954/55 utgått från såväl de nybyggnadsföretag som de ombyggnadsarbeten, som borde utföras under år 1955, och med ledning härav äskat 12 milj. kr., vilka även anvisades av riksdagen. Arbetet med upprättande av flerårsplanerna har bedrivits med utgångspunkt från statsmakternas beslut i fråga om anslagstekniken. Preliminärt har styrelsen därvid räknat med en successiv stegring av anslaget med 1 milj. kr. för vardera av åren 1956—1958 samt med ett oförändrat anslag av 15 milj. kr. för år 1959. I styrelsens slutliga förslag till flerårsplaner har sistnämnda belopp med hänsyn till angelägenheten av ökad medelstildelning under anslaget dock höjts till 16 milj. kr.

Då tillgången på bl. a. teknisk personal är begränsad, skulle en utbyggnad av storbroarna i större omfattning än som förutsatts i här redovisade förslag till flerårsplaner medföra en minskning i utbyggnadstakten för övriga broar.

Föredraganden framhåller inledningsvis att medelförbrukningen under år 1954 uppgick till 244,8 milj. kr. De vid början av år 1955 disponibla medlen för den ordinarie verksamheten utgjordes av ett överskott från tidigare års verksamhet om ca 39,6 milj. kr. samt de på riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisade, för kalenderåret 1955 avsedda anslagen om 322,1 milj. kr. eller tillhoppa 361,7 milj. kr. Härvid har hänsyn även tagits till anslagen till Byggnad av bro vid Bergnäset och Byggnad av bro vid Hjulsta. *Föredraganden* meddelar vidare, att Kungl. Maj:t med hänsyn till konjunktur- och arbetsmarknadsläget sett sig nödsakad att genomföra en begränsning av den för år 1955 tänkta ramen om ca 320 milj. kr. för väginvesteringarna. Ramen fastställdes därvid ursprungligen i början av året till 250 milj. kr. motsvarande i stort sett vad som investerades i vägar under år 1954. Sedermera omprövades ramens storlek och kunde successivt höjas för att i oktober fastställas till 275 milj. kr. Medelförbrukningen under år 1955 kan beräknas komma att stanna vid ca 260 milj. kr.

Vad angår de för innevarande budgetår anvisade anslagen erinras om, att de är beräknade för en omslutning under år 1956 av 355 milj. kr. Om man utgår från dagens konjunkturläge, föreligger emellertid enligt *föredraganden* mindre gynnsamma förutsättningar för en investeringsverksamhet av sådan omfattning på förevarande område. Genom beslut den 18 november 1955 har sålunda Kungl. Maj:t meddelat väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen, att investeringsverksamheten under år 1956 tills vidare bör anpassas inom en ram av 275 milj. kr. eller samma rambelopp som slutligt fastställdes på hösten för år 1955. Därtill kommer ett belopp av drygt 8 milj. kr., avseende Sveriges kostnadsandel under år 1956 i den s. k. Trondheimsvägen. I anslutning härtill påpekar föredraganden, att besked i ämnet alltså kunnat lämnas några månader tidigare för år 1956 än i förhållande till år 1955, vilket har betydelse för planerandet av vägbyggnadsarbetena.

Föredraganden har härefter anfört följande.

»För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt 390 milj. kr. enligt det program för femårsperioden 1954/55—1958/59, som lagts till grund för statsmakternas beslut om motorfordonstrafikens beskattning. Det är av flera skäl icke möjligt att redan nu taga ställning till frågan om lämplig och möjlig medelsförbrukningsram för den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under år 1957. Mycket talar för att förevarande anslag kommer att uppvisa betydande medelsbehållningar vid slutet av år 1957. Som jag anfört i den allmänna översikten är jag dock ej beredd att nu ompröva riktlinjerna för denna verksamhet utan förordrar att anslagsmedel tills vidare anvisas för ändamålet i enlighet med nämnda femårsprogram. Jag föreslår därför, att anslagen till de statliga väg- och broinvesteringarna för nästa budgetår uppföres med sammanlagt 390 milj. kr.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den begränsning av medelsförbrukningen, som eventuellt kan bli erforderlig även under år 1957 med hänsyn till konjunktur- och arbetsmarknadsläget. Det bör emellertid också få ingå i Kungl. Maj:ts befogenheter att om arbetsmarknadsläget så påkallar — på liknande sätt som medgivits för innevarande budgetår — bemyndiga vägförvaltningarna att utöka byggnadsverksamheten genom att under budgetåret i förväg taga i anspråk erforderliga belopp av de medel på de kalenderårsberäknade anslagen, som är avsedda för den ordinarie verksamheten under andra halvåret 1957.

Jag övergår nu till frågan hur totalbeloppet för budgetåret 1956/57 (arbetsåret 1957) skall fördelas på de fyra anslagen till byggande av vägar och broar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslår en fördelning av äskade 390 milj. kr. med 140 milj. kr. till Byggande av riksvägar, 224 milj. kr. till Byggande av länsvägar, 12 milj. kr. till Byggande av ödebygdsvägar och 14 milj. kr. till Byggande av storbroar. Jämfört med fjolårets medelsanvisning innebär styrelsens förslag, att 25 milj. kr. av den äskade medelsökningen om 35 milj. kr. lägges på anslaget till Byggande av riksvägar medan anslaget till Byggande av länsvägar föreslås ökat med 9 milj. kr. och anslaget till Byggande av storbroar med 1 milj. kr. Anslagsbeloppet till Byggande av ödebygdsvägar föreslås oförändrat. Vad angår fördelningen mellan anslagen till riksvägar och länsvägar anser jag mig böra på samma sätt som i förra årets statsverksproposition fästa något

större avseende vid det föreliggande stora upprustningsbehovet i fråga om länsvägsnätet än vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort. Jag förordar, att riksvägsanslaget ökas med 15 milj. kr. till 130 milj. kr. och att av de nya medlen 19 i stället för föreslagna 9 milj. kr. reserveras för länsvägsanslaget, som i så fall skulle uppföras med 234 milj. kr. Beträffande storbroanslaget torde, av de skäl styrelsen anfört, en större ökning av detsamma än vad styrelsen föreslagit f. n. icke möjliggöra en i och för sig önskvärd stegrad takt i byggande av storbroar. I detta sammanhang må nämnas att storbroanslaget vid ingången av år 1956 torde komma att uppvisa ett överskott om ca 8 milj. kr. Under sådana förhållanden synes styrelsens förslag till anslagsberäkning för nästa budgetår i fråga om storbroar böra godtagas. Jag tillstyrker även förslaget, att anslaget till Byggande av ödebygdsvägar upptages med oförändrat belopp eller med 12 milj. kr.»

I motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363 har föreslagits, att anslagen till byggande av vägar och broar för budgetåret 1956/57 anvisas med ett sammanlagt belopp av allenast 195 milj. kr. och att Kungl. Maj:t i stället bemyndigas att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnader för ett sammanlagt belopp av 390 milj. kr. (jfr punkten 9).

Utskottet. Såsom framgått redan av punkten 9 har utskottet intet att erinra mot att anslagen till byggande av vägar och broar i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas med tillhopa 390 milj. kr. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, i vilka hemställts att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnader intill sistnämnda belopp men samtidigt begränsa den därmed sammanhängande anslagsanvisningen för budgetåret 1956/57 till sammanlagt 195 milj. kr.

Ovan angivna belopp av 390 milj. kr. har förutsatts skola fördelas med 130 milj. kr. till byggande av riksvägar, med 234 milj. kr. till byggande av länsvägar, med 12 milj. kr. till byggande av ödebygdsvägar och med 14 milj. kr. till byggande av storbroar. I förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag innebär detta, att 10 milj. kr. överförs från riksväg- till länsvägsanslaget. I avvaktan på resultatet av den omprövning av 1954 års vägprogram som avses skola ske i en nära framtid vill utskottet icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förevarande förslag i fördelningsfrågan.

Under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, såvitt nu är i fråga, för budgetåret 1956/57 anvisa föl-

jande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

a) Byggande av riksvägar	kr. 130 000 000
b) Byggande av länsvägar	» 234 000 000
c) Byggande av ödebygdsvägar	» 12 000 000
d) Byggande av storbroar	» 14 000 000

12:o) **Vissa vägbyggnadsarbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 33 och 34) föreslagit riksdagen att till Vissa vägbyggnadsarbeten för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett formellt belopp av 100 kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 förelåg en reservation av 1 216 600 kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att anslaget även för nästa budgetår skall upptagas med ett formellt belopp.

Föredraganden erinrar om att förevarande anslag närmast är avsett att finansiera vägbyggnadsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens eller arbetsmarknadsstyrelsens regi i syfte dels att avhjälpa vissa säsongmässiga sysselsättningssvårigheter med avseende på vägväsendets arbetarpersonal och dels att bereda sysselsättning åt friställd arbetskraft inom skogsbruket m. m. I den mån så med hänsyn till arbetsmarknadsläget prövas erforderligt må anslaget även användas till ett förstärkt underhåll samt till bidrag till sådana enskilda och kommunala vägföretag, som enligt normala grunder är berättigade till sådant bidrag. Vidare erinras om att anslaget jämväl må tjäna som reserv för vissa andra extra ordinära ändamål, som närmare angivits i 1952 års statsverksproposition (VI ht p. 21) samt att det endast får disponeras för sådana företag, som kan bedrivas utan förfång för arbetskraftsförsörjningen för de arbeten, vilka samtidigt skall utföras i ordinarie ordning.

Föredraganden anför vidare följande.

»Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har icke ifrågasatt någon ytterligare medelsanvisning under detta anslag för nästa budgetår utan i stället föreslagit att om behov därav skulle uppkomma ianspråktagande av anslag å allmän beredskapsstat skulle ske. Emellertid kan, som chefen för socialdepartementet vid anmälan denna dag av anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. anført, redan nu förutses, att behov för nästa budgetår av att sätta igång väg- och gatuarbeten i säsongarbetslöshetsbekämpande syfte kommer att föreligga. Jag anser det därför riktigast att

räkna med medel härför. Sedan säsongutjämningen inom det ordinarie vägbyggandet numera drivits mycket långt, blir det huvudsakligen annan arbetskraft än vägarbetare, som kommer att sysselsättas i ifrågasvarande arbeten. Dessa arbeten kommer därför i fortsättningen att praktiskt taget helt få karaktären av beredskapsarbeten. Som i nyssnämnda sammanhang ävenledes anförts av chefen för socialdepartementet undersöker arbetsmarknadsstyrelsen möjligheterna att i större utsträckning än de senaste åren driva väg- och gatuarbeten i säsongarbetslöshetsbekämpande syfte. Många av ifrågasvarande vägbyggnadsföretag kommer att avse arbeten, som är upptagna i gällande flerårsplaner för den ordinarie vägbyggnadsverksamheten och som på så sätt kan komma att utföras tidigare än vad som eljest skulle bliva fallet. Under föregående budgetår uppgick kostnaderna för dylika arbeten till 18 milj. kr. För innevarande budgetår beräknas de till 22,5 milj. kr. Jag föreslår med hänsyn till det anförda, att under förevarande anslag för nästa budgetår upptages ett belopp av 30 milj. kr. att användas, i den mån så blir erforderligt, huvudsakligen för utförande av beredskapsarbeten på vägar och gator i enlighet med anslagets hittillsvarande användningsområde beträffande arbetsobjekten.»

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anført hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa vägbyggnadsarbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Bidrag till underhåll av vägar och gator.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 34 och 35) och under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 9 anført hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 35—38) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 90,0 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 förelåg en reservation av ca 83,7 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag av 110 000 000 kr.

Styrelsen erinrar om att den i petita för budgetåret 1955/56 utgick ifrån ett anslag för budgetåret 1956/57 om 110 milj. kr., vilket tillsammans med för innevarande budgetår anslagna medel skulle innebära ett sammanlagt anslagsbelopp av ca 200 milj. kr. för åren 1956—1957, som omfattas av nästa fördelningsplan. Styrelsen har utgått ifrån att den sålunda avsedda utökningen av verksamheten skall fullföljas och därför för nästa budgetår äskat ett anslag av 110 milj. kr.

I skrivelse den 17 oktober 1955 har *Stor-Stockholms trafikutredning* hemställt om en uppräknig av anslaget till 140 milj. kr.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning har utlåtande avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen* (s. 36).

Föredraganden erinrar inledningsvis om att fördelningsplanen för åren 1954 och 1955 enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen innefattar en sammanlagd omslutning i statsbidragskostnader av 245 milj. kr., därvid hänsyn tagits till kostnadsökningar m. m., som skett sedan de i planen ingående företagen kalkylerades. De för denna tid här emot svarande tillgängliga bidragsmedlen — nämligen för budgetåren 1953/54 och 1954/55 anvisade anslag efter vissa smärre avdrag och med bortseende från det belopp om 1,5 milj. kr., som i sysselsättningsutjämnande syfte anvisats på tilläggsstat för budgetåret 1953/54 — uppgår till (44 + 75) 119 milj. kr. Det återstående beräknade behovet av statsbidrag för i nämnda fördelningsplan upptagna arbeten utgör sålunda (245 — 119) 126 milj. kr.

Föredraganden anför vidare följande.

»Vad gäller anslagstilldelningen i förhållande till bidragsbehovet för utförda arbeten är förhållandet följande. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har under hand meddelat, att de arbeten, ingående i förevarande fördelningsplan, vilka städerna utfört före den 1 januari 1955, beräknas motsvara ett statsbidragsbelopp, som jämte förefintlig eftersläpning av anslagstilldelningen från den närmast föregående fördelningsplanen överstiger de för år 1954 avsedda bidragsmedlen med omkring 6,5 milj. kr. Styrelsen har räknat med att denna s. k. överdisponering av anslaget skall täckas i efterhand av anslagsmedel, som anvisas för följande år. Under år 1955 beräknar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt uppgift, att anläggningsverksamheten inom ramen för 1954—1955 års fördelningsplan skall få en omslutning av ca 55 milj. kr., räknat i statsbidragskostnader. I enlighet härmed skulle berörda eftersläpning av anslagstilldelningen i förhållande till bidragsbehovet för utförda arbeten vid ingången av år 1956 alltså ha förbytts i en behållning om (75 — 6,5 — 55) 13,5 milj. kr.

De under år 1954 utförda bidragsberättigade arbetena enligt fördelningsplanen motsvarar enligt uppgift en bidragstilldelning av 35 milj. kr. Under

år 1955 beräknas såsom nämnts motsvarande arbeten bli utförda till ett statsbidragsbelopp av omkring 55 milj. kr. De för budgetåret 1955/56 anvisade, för kalenderåret 1956 avsedda bidragsmedlen utgör 90 milj. kr. För år 1957 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt ett anslagsbelopp av 110 milj. kr. Vid bifall härtill skulle de disponibla medlen för åren 1956 och 1957 uppgå till (13,5 + 90 + 110) 213,5 milj. kr. Styrelsen har preliminärt räknat med att förbrukningen av dessa medel kommer att uppgå till ca 85 milj. kr. under år 1956 och ca 125 milj. kr. under år 1957.

För tillgodoseende av de stora bidragsbehoven på förevarande område har anslaget successivt uppräknats för budgetåren 1954/55 och 1955/56. Vad angår anslagsberäkningen för nästa budgetår har Stor-Stockholms trafikutredning hemställt om en höjning av anslaget till minst 140 milj. kr. Ehuru alltjämt stora behov otvivelaktigt förefinnes, är likväl möjligheterna att öka byggnadsverksamheten genom höjd medelstillelning i rådande arbetsmarknadsläge begränsade. Redan av denna anledning anser jag mig icke kunna förorda en höjning av anslaget av den storleksordning utredningen föreslagit. Med hänsyn härtill torde anslagsökningen i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag böra begränsas till 20 milj. kr. och anslaget således för nästa budgetår uppföras med 110 milj. kr., vilket belopp också förutsatts i samband med utredningen angående beskattningen av motorfordonstrafiken.»

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 38—45) föreslagit riksdagen att dels godkänna i statsrådsprotokollet förordade ändringar i gällande bestämmelser rörande statsbidrag till enskild väghållning, dels till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 15 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock medgiva att under budgetåret 1956/57 statlig lånegaranti må beviljas för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar intill ett totalbelopp av 2 000 000 kr.

Anslagets användning regleras bl. a. genom bestämmelserna i kungörelsen den 19 december 1952 angående statsbidrag till enskild väghållning (SFS 793/52). Enligt dessa bestämmelser utgår underhållsbidrag med 60 % och, då synnerliga skäl föreligger, med 75 % av den beräknade kostnaden

för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. Beträffande varje sådan väg skall ny uppskattning av underhållskostnaden (omuppskattning) ske minst vart femte år. Till åtgärd, som prövas erforderlig ur trafiksäkerhetssynpunkt å väg, till vilken underhållsbidrag beviljats, må särskilt bidrag, s. k. iståndsättningsbidrag, utgå med högst 60 % av den för sådan åtgärd beräknade kostnaden. I proposition nr 221/1952 har lämnats en redogörelse för de åtgärder, till vilka iståndsättningsbidrag må utgå. Jämlikt 28 § bidragskungörelsen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdat närmare anvisningar rörande tillämpning av kungörelsen. Arbeten av större omfattning är att betrakta som byggnadsåtgärder. Till dessa kan byggnadsbidrag beviljas.

Å gällande riksstat har anslaget upptagits med 12,5 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 förelåg en reservation av 3,5 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att anslaget uppföres med 15,5 milj. kr.

På grundval av en av styrelsen på uppdrag av Kungl. Maj:t företagen utredning om en höjning av statsbidraget till underhåll av enskilda vägar m. m. föreslår styrelsen en höjning av bidragsprocenten med 5 %. Bidragen skulle således bestämmas till 65 resp. 80 %. Vad angår iståndsättningsbidraget anser styrelsen detsamma böra bibehållas vid nuvarande procentsats men förordar i stället en utvidgning av dess tillämpningsområde till att omfatta även åtgärder för att öka framkomligheten på vägarna.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om höjning av nu utgående statsbidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. har yttranden avgivits av *statskontoret, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, länsstyrelserna i Södermanlands, Kronobergs, Kristianstads, Skaraborgs, Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län*. Vidare ha *Länsvägnämndernas förbund, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF)* och *Svenska landstingsförbundet* hörts i ärendet.

Föredraganden har bl. a. anfört följande.

»Inledningsvis uttalar sig styrelsen för bibehållande av nuvarande system med bidrag utgående på beräknad kostnad. Styrelsens förslag härutinnan har godtagits av remissinstanserna. Övervägande skäl talar också enligt min mening för att de nuvarande reglerna i denna del bibehållas oförändrade, varigenom väghållarna undgår en betungande räkenskapshållning och statsmakterna en tids- och personalkrävande räkenskapsgranskning.

Då det gäller spörsmålet om en höjning av underhållsbidragen, har styrelsen utgått från statsmakternas beslut i frågan vid 1952 års riksdag. Med ledning av tillgängliga uppgifter rörande underhållskostnaderna för de enskilda vägar, som omuppskattats år 1955 och således dessförinnan

senast kostnadsuppskattats år 1950, har styrelsen framräknat kostnadsstegringen för underhållet under den angivna tidsperioden. Kostnadsökningen har styrelsen funnit bero på dels förändringar i penningvärdet och dels en inträdd trafikökning. I avsaknad av kostnadsindex för det enskilda vägunderhållet och av uppgifter om hur stor trafikökningen varit på de enskilda vägarna — trafikräkning sker nämligen ej å dessa vägar — synes styrelsen ha utgått ifrån att kostnadsstegringen i stort sett kan till lika delar tillskrivas penningvärdesförändringen och trafikökningen. Med denna utgångspunkt och, då styrelsen ansett, att de enskilda väghållarna bör erhålla kompensation endast för den del av de ökade underhållskostnaderna, som hänför sig till trafikökningen, har styrelsen förordat en höjning av underhållsbidragen med 5 % till 65 resp. 80 %.

Samtliga remissinstanser utom statskontoret har ansett, att den allmänna trafikökningen utan tvivel medfört ökade underhållskostnader även för de enskilda väghållarna och att de bör kompenseras härför genom höjda underhållsbidrag.

Till denna uppfattning ansluter även jag mig. Ett sådant ställningsstagande är för övrigt i linje med de överväganden, som legat till grund för statsmakternas beslut rörande motorfordonsbeskattningen. Såsom styrelsen framhållit torde förändringarna i penningvärdet däremot ej utgöra skäl för en höjning av bidragsprocenten.

Då det gäller att avgöra storleken av den ersättning väghållaren bör erhålla i anledning av trafikökningen, saknas — såsom nyss nämnts — tyvärr exakta uppgifter om hur mycket av kostnadsökningen, som faller på penningvärdesförändringarna resp. den stegrade trafiken. Vissa inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, sedan petitaskrivelsen avlämnats, överslagsvis gjorda beräkningar tyder emellertid på att penningvärdesförsämringen svarar för en något större del av kostnadsuppgången än trafikökningen. Relativt stor osäkerhet vidlåder dock dessa beräkningar. De synes i vart fall icke motivera att, som några remissinstanser förordat, bidragsprocenten höjes utöver vad styrelsen föreslagit. Jag förordar därför att styrelsens förslag genomföres. I likhet med styrelsen föreslår jag vidare, att de höjda bidragen skall utgå för underhållskostnader, som avser kalenderåret 1956, även om beslut om underhållsbidrag meddelats dessförinnan.

En utvidgning av tillämpningsområdet för det högre underhållsbidraget och en höjning av bidragsprocenten för byggande och iståndsättning av enskilda vägar har föreslagits i vissa remissyttranden. Jag delar härvidlag dock styrelsens uppfattning och finner mig sålunda f. n. inte böra förordat en ändring härutinnan.

Slutligen har styrelsen förordat, att iståndsättningsbidrag i fortsättningen skall kunna utgå icke blott som f. n. till åtgärder för att vidmakthålla eller öka trafiksäkerheten utan även till smärre arbeten, som syftar till att öka framkomligheten på vägarna, såsom förstärkningar på en lokalt

begränsad vägsträcka och anordnande av mötesplatser. Detta förslag har allmänt godtagits i remissyttrandena och enligt min mening är ett genomförande av detsamma nu motiverat av trafikökningen.

I enlighet med styrelsens förslag torde i författningstexten såsom istandsättningsarbeten böra betecknas åtgärder, vilka prövas erforderliga ur trafiksynpunkt.

Vad angår anslagsberäkningen har jag intet att invända mot styrelsens förslag härutinnan, vilket innebär en uppräknings av anslaget med 3 milj. kr., varav ca 1,5 milj. kr. hänför sig till de förordade ändringarna i bidragsreglerna. Liksom föregående budgetår torde slutligen medgivande att bevilja statlig kreditgaranti för lån till inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar böra avse ett belopp av 2 milj. kr.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eskilsson m. fl.* (I: 74) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson i Krokstorp m. fl.* (II: 152), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta, att underhållsbidraget till enskild väghållning måtte fr. o. m. den 1 januari 1956 utgå med 70 procent samt då synnerliga skäl föreligga med 85 procent;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Georg Carlsson m. fl.* (I: 76) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson i Björkäng m. fl.* (II: 146), i vilka hemställts att statsbidraget till byggande av enskilda vägar — i likhet med underhållsbidraget — skall utgå med 65 procent och då synnerliga skäl föreligga med 80 procent, att bidragsprocenten för istandsättningsåtgärder skall utgå med 65 procent och att, som följd av ovanstående yrkanden, anslagen till byggande och underhåll av enskilda vägar i erforderlig utsträckning uppräknas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Fritiof Karlsson* (I: 203) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Benestad* (II: 361), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att bidraget till underhåll av enskilda vägar generellt ökas till 75 resp. 85 procent av den beräknade underhållskostnaden och att anslaget i motsvarande mån uppräknas;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Alfred Nilsson m. fl.* (I: 205) och den andra inom andra kammaren av herr *Nelander m. fl.* (II: 510), i vilka hemställts att riksdagen måtte i stället för den nuvarande kreditgarantien till enskilda väghållare anvisa ett anslag å 2 milj. kr., att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas dels till bidrag till enskilda väghållare för inköp av maskinell utrustning för vägunderhållet, dels ock för att bereda möjlighet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillhandahålla maskiner för ändamålet, ävensom i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en inventering

genom länsstyrelsernas försorg av de enskilda vägar, som äro så allmänneligen befarna att de kunna jämföras med allmänna vägar.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna I: 74, I: 76, I: 203 och I: 205.

Utskottet. I sitt av fjolårets riksdag godkända utlåtande nr 6 framhöll utskottet med anledning av vissa motionsledes framställda yrkanden, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva frågan om en höjning av den procentsats efter vilken statsbidrag utgår till underhåll av enskilda vägar. I enlighet med den utredning som verkställdes av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag till viss ändring av de på förevarande område gällande bestämmelserna. Förslaget innebär i korthet, att såväl normalbidraget som det särskilda bidraget ökas med 5 procent till respektive 65 och 80 procent av den beräknade kostnaden för underhåll av bidragsberättigad enskild väg. De höjda bidragsbeloppen skola första gången utgå för underhållskostnader som avse kalenderåret 1956, oavsett när beslut om underhållsbidrag meddelats. Bidragsprocenten för byggande och iståndsättning av enskild väg bibehålles vid nuvarande nivå. Dock skall iståndsättningsbidrag i fortsättningen kunna utgå även till vissa i statsverkspropositionen närmare angivna arbeten, vilka syfta till att öka framkomligheten på vägarna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av föredraganden biträdda uppfattning, att den ökning av underhållskostnaderna som vållats de enskilda väghållarna genom trafikens stegring bör kompenseras, delas jämväl av utskottet. I enlighet härmed tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som synes innefatta en lämplig lösning av de vid fjolårets riksdag aktualiserade problemen. Av det sagda följer att utskottet icke kan biträda de yrkanden som framställdes i motionerna I: 74 och II: 152 samt I: 203 och II: 361 om ytterligare höjning av underhållsbidragen respektive i motionerna I: 76 och II: 146 om höjning av jämväl iståndsättnings- och byggnadsbidragen.

Vissa andra med den enskilda väghållningen sammanhängande spörsmål ha upptagits till behandling i de båda likalydande motionerna I: 205 och II: 510. Där i har hemställts, att i stället för den nuvarande kreditgarantien till enskilda väghållare ett anslag av 2 milj. kr. måtte anvisas, att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas dels till bidrag till enskilda väghållare för inköp av maskinell utrustning för vägunderhållet, dels ock för att bereda möjlighet för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att tillhandahålla maskiner för ändamålet, ävensom att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en inventering genom länsstyrelsernas försorg av de enskilda vägar som äro så allmänneligen befarna att de kunna jämföras med allmänna vägar.

Beträffande den sistnämnda frågan vill utskottet framhålla, att en in-

ventering av det slag motionärerna åsyfta onekligen skulle ha ett visst värde. Därest möjligheter föreligga att utan alltför betungande administrativt arbete införskaffa och sammanställa här ifrågavarande uppgifter, synes detta därför böra ske. Utskottet förutsätter att det därvidlag får ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta, på vad sätt inventeringen under nyss angivna förutsättning må verkställas.

Vad därefter angår frågan om statsbidrag till anskaffning av maskiner för den enskilda väghållningen vill utskottet erinra om att förslag därom framlades motionsvägen så sent som vid fjolårets riksdag. I sitt utlåtande nr 185, som godkändes vid höstsessionen av samma års riksdag, framhöll utskottet bl. a., att ytterligare erfarenheter av det på förevarande område nu tillämpade systemet borde avvaktas, innan frågan om en eventuell utbyggnad därav upptoges till övervägande. Enligt utskottets mening har under den korta tid som därefter förflutit intet inträffat, vilket nu kunde motivera ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna I: 205 och II: 510, såvitt nu är i fråga, och förordar att jämväl under budgetåret 1956/57 statlig lånegaranti må beviljas för lån, avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar. Liksom för innevarande budgetår torde det totala belopp som kan innefattas av nämnda garanti böra fastställas till 2 milj. kr.

Under hänvisning jämväl till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med avslag å motionerna I: 74 och II: 152, I: 76 och II: 146 samt I: 203 och II: 361, godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956 förordade ändringar i gällande bestämmelser rörande statsbidrag till enskild väghållning;

II. att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 15 500 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen;

III. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 205 och II: 510, såvitt nu är i fråga, medgiva att under budgetåret 1956/57 statlig lånegaranti må beviljas för lån, avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar, intill ett totalbelopp av 2 000 000 kr.;

IV. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 205 och II: 510, såvitt de avse frågan om inventering av vissa enskilda vägar, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

16:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 46) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till ifrågavarande ändamål ha för innevarande budgetår anvisats 13,0 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns en reservation av 15,9 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om ett anslag för nästa budgetår av 14 000 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning får utskottet hänvisa till propositionen (s. 46).

Föredraganden biträder styrelsens framställning.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkten 9 anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 47 och 48), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 49), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Vissa kostnader i samband med internationella vägkongresser* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 49 och 50), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsverkets civilförsvar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 50) får utskottet hemställa, att riksdagen må till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 kr.

21:o) **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 50—52) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats 25 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1954/55 förelåg en behållning av 26,6 milj. kr. å tidigare anvisade medel.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 30 000 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 51).

Föredraganden som framhållit, att den uppkomna bristande balansen mellan bidragsmedel och bidragsbehov vid behållande av hittills gällande principer för bidragsverksamheten i och för sig motiverar en avsevärd höjning av anslaget erinrar om att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med hänsyn till tillgängliga personalresurser begränsat sitt äskande till att avse en uppräknig med 5 milj. kr. Ehuru föredraganden förklarar sig väl medveten om önskvärdheten av varje höjning av förevarande anslag, har han funnit sig på grund av det rådande samhällsekonomiska läget böra föreslå oförändrad medelsanvisning.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Grym m. fl.* (I: 1) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 5), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till vatten- och avlopps företag för budgetåret 1956/57 anslå av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade 30 000 000 kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Pålsson m. fl.* (I: 73) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson i Hedenäset m. fl.* (II: 132), i vilka likaledes hemställts, att riksdagen till nämnda ändamål för nästa budgetår måtte anvisa ett reservationsanslag av 30 milj. kr.;

dels ock slutligen en inom andra kammaren av herr *Jacobson i Vilhelmina m. fl.* (II: 148) väckt motion, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av nu gällande bidrags-

bestämmelser vid anläggning av vatten och avlopp, varvid det bör prövas, huruvida icke det nuvarande enskilda bidraget bör höjas samt om icke detta bidrag, i likhet med vad nu är fallet i fråga om bidrag till gemensamma anläggningar, icke bör vara underkastat behovsprövning.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna II: 5, I: 73 och II: 148.

Utskottet. Såsom av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens petitaskrivelse framgår har eftersläpningen i fråga om bidrag till här avsedda anläggningar ytterligare ökat. Anslaget för budgetåret 1955/56 beräknas sålunda komma att i huvudsak disponeras till företag som påbörjats under budgetåret 1952/53 och anslaget för budgetåret 1956/57 till anläggningar som påbörjats under kalenderåret 1953. Det totala bidragsbehovet för den vid utgången av budgetåret 1956/57 förväntade balansen på ca 400 milj. kr. uppskattas av styrelsen till omkring en tredjedel av detta belopp. Då styrelsen icke bedömt det möjligt att åvägbringa erforderlig ökning av vatten- och avloppsorganisationens personalresurser förrän statsmakterna tagit ställning till frågan om vatten- och avloppsväsendets och vattenvårdens organisation, har styrelsen begränsat sitt anslagsäskande för nästa budgetår till 30 milj. kr. Föredraganden har emellertid — under hänvisning till det rådande samhällsekonomiska läget — funnit sig böra föreslå en oförändrad medelsanvisning av 25 milj. kr.

I anledning härav har i motionerna I: 1 och II: 5 samt I: 73 och II: 132 yrkats en höjning av anslaget till 30 milj. kr. Vidare har i motionen II: 148 hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en översyn av de nu gällande olikformiga bidragsbestämmelserna vid enskilda respektive gemensamma anläggningar för vatten och avlopp i syfte att åstadkomma viss ekonomisk likställighet dem emellan. Det bör därvid enligt motionärerna särskilt prövas, huruvida icke det bidrag som utgår vid enskilda anläggningar bör höjas samt gällande behovsprövning beträffande detsamma slopas.

Vad först beträffar sistnämnda yrkande vill utskottet erinra om att Kungl. Maj:t till fjolårets riksdag framlade vissa förslag till ändrade bidragsregler för vatten- och avloppsanläggningar. Riksdagen fann sig emellertid icke kunna godtaga de sålunda förordade reglerna och framhöll att — i avvaktan å de förslag som kunde komma att framläggas av allmänna statsbidragsutredningen — någon ändring i bestämmelserna på förevarande område tills vidare icke borde ske. En avvaktande hållning därvidlag ansågs så mycket mer motiverad som vid denna tidpunkt ej heller vattenvårdskommittén slutfört sitt uppdrag. Allmänna statsbidragsutredningen har sedermera framlagt förslag (SOU 1956: 8) angående rationalisering av de statliga driftbidragen till primärkommunerna, vilket förslag f. n. är under remissbehandling. För utredningen återstår därefter bl. a. frågan om anläggningsbidragen, till vilka vatten- och avloppsbidragen höra. Ut-

redningens ställningstagande i dessa frågor måste självfallet avvaktas, innan slutliga förslag till nya bidragsregler för vatten- och avloppsanläggningar kunna utarbetas. Med hänsyn bl. a. härtill har utskottet icke funnit det motiverat att nu i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om den av motionärerna begärda översynen. Enligt utskottets mening bör dock motionen överlämnas till utredningen för vederbörlig prövning vid fullgörandet av det utredningen lämnade uppdraget.

Vad beträffar anslagsfrågan vill utskottet erinra om att utskottet under en följd av år påtalat de otillfredsställande förhållanden som äro förbundna med nuvarande bidragssystem samt den bristande överensstämmelsen mellan anslagsbelopp och medelsbehov enligt gällande bidragsregler. Den långa väntetiden mellan meddelande av påbörjandetillstånd och bidragsbeslut medför sålunda stora olägenheter i skilda avseenden. Behovet av samordning mellan den statliga bostadspolitiken och statens finansiella medverkan vid utförandet av vatten- och avloppsanläggningar synes ej heller vederbörligen beaktas. Såsom i motionerna gjorts gällande torde också de nuvarande förhållandena på området ha medfört ekonomiska svårigheter för många kommuner, icke minst i de norra delarna av landet, vartill även bidragit nu gällande kreditrestriktioner. Onekligen kunna sålunda vägande skäl anföras för en höjning av anslaget. I avvaktan på resultatet av pågående omprövning av bidragssystemets utformning på hit hörande område har utskottet dock funnit sig böra godtaga Kungl. Maj:ts förslag och kan följaktligen icke biträda motionärernas yrkande. Samtidigt vill utskottet emellertid understryka angelägenheten av att ovan berörda frågor snarast bringas till en definitiv lösning och att i samband därmed anslagsanvisningen bättre anpassas efter föreliggande bidragsbehov.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 1 och II: 5 samt I: 73 och II: 132, till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.;

II. att riksdagen må i anledning av motionen II: 148 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anført.

Vätrafikväsendet

22:o) **Statens bilinspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 53—55) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Statens bilinspektion: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 157 300 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 1 985 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om en anslaghöjning för nästa budgetår med 23 900 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 53 och 54).

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens organisationsnämnd* (s. 54).

Departementschefen har i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och organisationsnämnden funnit vägande skäl tala för en viss omorganisation av inspektionen. Utökningen av antalet stationsorter synes dock tills vidare böra begränsas till en i stället för två som styrelsen föreslagit. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra vilken av de båda föreslagna stationsorterna, som bör ifrågakomma. I enlighet med det anförda och då intet synes vara att erinra mot den föreslagna personaluppsättningen, skulle det ökade medelsbehovet vid bifall till departementschefens förslag inskränka sig till avlöning åt ett kontorsbiträde eller till i runt tal 7 500 kr.

På förslag av styrelsen förordas en nedräkning med 10 000 kr. av de för utbildningsverksamheten anvisade medlen.

Till det av styrelsen upptagna beloppet för löneklassförändringar m. m., ca 18 800 kr., bör läggas 156 000 kr. avseende uppräknings av rörligt tillägg med anledning av höjningen av statstjänstemännens löner.

Anslaget skulle alltså för nästa budgetår uppföras med (1 985 000 + 7 500 — 10 000 + 18 800 + 156 000) 2 157 300 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundberg m. fl.* (I: 34) och den andra inom andra kammaren av herr *Dahl m. fl.* (II: 62), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta, att bilinspektörskontor inrättas i Uddevalla och Gällivare.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 62.

Utskottet. I sina petita för nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under förevarande punkt föreslagit en viss omorganisation, innebärande att bilinspektörskontor inrättas i Uddevalla och Gällivare, vilket även skulle medföra en mindre personalökning. Såväl vederbörande länsstyrelser som statens organisationsnämnd, genom vars försorg verkställts vissa undersökningar rörande bilinspektionens organisation och arbetsformer m. m., ha tillstyrkt bifall till framställningen. Departementschefen, som likaledes funnit vägande skäl tala därför, anser dock utökningen av antalet stationsorter t. v. böra begränsas till en. Det förutsättes därvid

få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, vilken av de båda föreslagna stationsorterna som bör ifrågakomma. I anledning härav erforderlig anslagsförstärkning uppgår till i runt tal 7 500 kr., avseende avlöning åt ett kontorsbiträde. För löneklassuppflyttningar m. m. till bilinspektionens personal samt rörligt tillägg äskas ett belopp av 174 800 kr. Å andra sidan anses vissa under anslaget redovisade utbildningskostnader kunna nedräknas med 10 000 kr.

I de båda likalydande motionerna I: 34 och II: 62 ha framförts vissa erinringar mot departementschefens förslag. Motionärerna föreslå sålunda — under hänvisning till motorismens snabba utveckling och därav följande ökade krav på bilinspektionen — att i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag kontor inrättas i både Uddevalla och Gällivare. Härigenom skulle enligt motionärerna de förrättningssökande erhålla en bättre service och inspektionens arbete komma att effektiviseras.

Utskottet har för sin del funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Då de av motionärerna anförda skälen dock synas bärande förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag framlägger förslag om inrättande i enlighet med motionärernas yrkande av ännu ett kontor.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att riksdagens år 1955 församlade revisorer under § 15 i sin berättelse upptagit vissa spørsmål rörande bilinspektionens organisation och arbetsuppgifter m. m. Till dessa frågor återkommer utskottet under punkten 24 i det följande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 34 och II: 62,

a) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	928 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	796 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	431 800
	Summa kr. 2 157 300

b) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 157 300 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

23:o) **Statens bilinspektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 55—57), som innebär anslagshöjning med 107 000 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bilinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 779 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Statens bilinspektion: Utrustning.** Kungl. Maj:t har (punkt 24, s. 57 och 58) föreslagit riksdagen att till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 25 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 25 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 57).

Över framställningen ha yttranden avgivits av *statskontoret* och *statens organisationsnämnd* (s. 58).

Departementschefen föreslår, att 25 000 kr. anvisas för anskaffning av viss verkstadsutrustning till inspektionens nybyggnad i Stockholm. Styrelsens förslag till medelsanvisning för fortsatt anskaffning av viss utrustning för övriga stationsorters räkning har han däremot ej ansett sig kunna förorda. Anslaget skulle i enlighet härmed uppföras med oförändrat belopp.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Huss* (I: 71) och den andra inom andra kammaren av herr *Nelander* (II: 147), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till utrustning för statens bilinspektion under budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 75 000 kr.

Beträffande skälen för motionärernas yrkande torde få hänvisas till motionen I: 71.

Utskottet har vidare i anslutning härtill upptagit till behandling den av *riksdagens år 1955 församlade revisorer* under § 15 i berättelsen upptagna frågan om statens bilinspektion (Del I, s. 159—169).

Till en början har revisorerna mot bakgrunden av 1945 års bilbesiktningens utrednings förslag lämnat en redogörelse för bilinspektionens organisation, arbetsuppgifter och arbetsförhållanden (s. 159—167). Härefter har revisorerna gjort följande uttalande.

»År 1947 övertog staten helt ansvaret för bilinspektionen. Dess befattningshavare inordnades därvid i det statliga avlöningssystemet, varjämte statsverket även skulle svara för omkostnaderna för inspektionen, bl. a. för dess förseende med lokaler och utrustning. Det betecknades därvid såsom i princip önskvärt, att inspektionen försåges med lämpliga resurser för undersökning och besiktning av motorfordon, såsom lämpliga lokaler

och viss teknisk utrustning. Lösningen av hithörande spörsmål borde dock ske successivt och efter en närmare undersökning i varje särskilt fall. I avbidan härpå präglades anslagstilldelningen för inspektionens omkostnader av en stark återhållsamhet.

Under de åtta år som förflutit sedan omorganisationen av bilinspektionen genomfördes, har motorfordonstrafiken undergått en mycket stark utveckling. Antalet motorfordon i landet, som år 1947 uppgick till 374 000, hade år 1954 stigit till 966 000. Som en följd härav har bilinspektionens arbetsbörda givetvis också ökat väsentligt. Antalet förrättningar vid inspektionen uppgick under det första verksamhetsåret efter omorganisationen till 153 000; år 1954 utgjorde antalet mer än 285 000. Den starkaste procentuella ökningen faller på kompetensproven, men även antalet fordonsbesiktningar företer en påtaglig stegring, och någon nedgång i denna tendens torde icke vara att vänta. Det må särskilt erinras om att den aktuella skärpningen av trafikövervakningen genom s. k. flygande inspektioner medför ökat antal kontrollbesiktningar av motorfordon. Betydelsen av att motorfordonsbeståndets tillstånd hålles under fortlöpande kontroll synes icke heller minska. Företagna undersökningar visa nämligen, att motorfordonen i landet i icke obetydlig utsträckning äro behäftade med sådana tekniska brister, som icke kunna godtagas ur trafiksäkerhetssynpunkt och som även orsaka förluster och skador på liv och materiel — ett förhållande som ytterligare framträder genom utvecklingen mot högre hastigheter och tyngre fordon.

Oaktat nu nämnda ökning i bilinspektionens arbetsuppgifter ha endast jämförelsevis begränsade förstärkningar skett i fråga om inspektionens möjligheter att möta utvecklingen. Ett antal nya inspektörsbefattningar har tillkommit, motsvarande en ökning av antalet besiktningsmän med omkring 37 %. Beträffande lokaler och teknisk utrustning arbetar emellertid inspektionen praktiskt taget med samma resurser nu som för 30—40 år sedan. Anslag har av innevarande års riksdag anvisats för en tidsenlig lokal i Stockholm, men vid övriga 31 stationsorter i landet finnas endast undantagsvis särskilt avgränsade och tillräckligt rymliga uppställningsplatser för fordon i anslutning till kontorslokalerna. Regelmässigt företagas fordonsbesiktningarna i det fria, mångenstädes på någon gata i omedelbar närhet till där pågående trafik. Uppkörningsbryggor eller andra anordningar för att åtkomma fordonens underreden saknas, och teknisk utrustning för att mera ingående prova fordonens egenskaper finnes endast i ringa omfattning. De senare budgetåren har anslag på sammanlagt 75 000 kr. anvisats för inköp av viss teknisk apparatur för provning av vissa fordonsdetaljer, men den hittillsvarande anskaffningen är mycket begränsad.

Revisorerna ha tagit del av arbetsförhållandena vid ett antal av bilinspektionens stationsorter och funnit dessa otidsenliga och otillfredsställande i fråga om utrymmen och utrustning. Det torde i längden icke vara förenat med god ekonomi att bedriva en verksamhet av denna natur utan att taga

i anspråk den tekniska apparatur, som numera är möjlig att anskaffa. Arbetet torde med nu tillämpade metoder bli mer personalkrävande än nödvändigt, varjämte detsamma uppenbarligen måste brista i effektivitet.

Det må framhållas, att nu nämnda brister icke uteslutande synas vara en fråga om begränsad medelstildelning. Revisorerna ha uppmärksammat, att man inom bilinspektionen i påtagligt ringa utsträckning sökt åstadkomma provisoriska eller begränsade förbättringar i avvaktan på en mera definitiv lösning. Sålunda har det endast undantagsvis befunnits möjligt att i samförstånd med andra statliga och kommunala myndigheter eller med enskilda söka anlita redan befintliga anläggningar eller verkstäder, såsom det förutsattes vid 1947 års omorganisation. Även om ett sådant sambrukande kan orsaka friktioner och långt ifrån kan betecknas som den bästa lösningen, torde det dock kunna medföra ett mera effektivt undersökningsresultat än om besiktningarna utföras på en trafikerad gata utan inspektionsbrygga och utan skydd mot väderleken.

Det må i detta sammanhang framhållas, att statsverkets inkomster av förrättningar vid statens bilinspektion — oaktat fordonsbesiktningarna icke äro avgiftsbelagda — hittills mer än väl förslagit till att täcka utgifterna för inspektionen.

Chefsmyndighet för statens bilinspektion är väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; hithörande ärenden handläggas där på den under styrelsens vägbyrå sorterande vägtrafikavdelningen, vilken förutom bilinspektionens angelägenheter även handlägger övriga trafiksäkerhetsärenden, såsom frågor om vägmärken, järnvägs korsningar m. m. Enligt revisorernas mening är det vid bedömandet av bilinspektionens förhållanden påkallat att uppmärksamhet ägnas även åt ledningen. Det är förklarligt att inom en byrå med vägbyråns mångskiftande och omfattande arbetsuppgifter bilinspektionens önskemål och behov kunna ha svårt att göra sig gällande och vinna tillräckligt beaktande. F. n. pågår genom samarbete mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens organisationsnämnd en utredning rörande vägbyråns framtida organisation. Det synes revisorerna antagligt att bilinspektionen skulle gagnas av att en mera självständig ställning bereddes den inom styrelsen.

I samband med nämnda utredning synes även frågan om den inre organisationen av bilinspektionens centrala ledning inom styrelsen böra prövas. Enligt vad revisorerna inhämtat anser sig vägtrafikavdelningen f. n. icke äga möjligheter att centralt till prövning och avgörande upptaga frågor om huruvida vissa fordonsegenskaper eller fordonsdetaljer skola godkännas för trafik eller icke. I icke ringa utsträckning har vägtrafikavdelningen funnit sig böra avstå från att till fabrikanter eller bilhandlare lämna förhandsbesked i dylika ärenden eller anvisningar till underställda inspektörer. Härav följer givetvis, att bedömningen kan utfalla olika i skilda delar av landet, så att ett fordon eller en fordonsdel godkännes på ett håll men underkän-

nes på ett annat. Det är uppenbart att ett dylikt förhållande, som är ägnat att framkalla förluster och olägenheter för allmänheten samt onödigt arbete för bilinspektionen, är i behov av tillrättaliggande.

Såsom tidigare nämnts uppbär bilinspektionen avgifter för vissa förrättningar, närmast kompetensprov såsom körkortsprov och liknande. Avgifterna för fordonsbesiktningar borttogos i förenklingssyfte fr. o. m. år 1948; ersättningen för detta arbete skulle i stället inarbetas i fordonsskatten. Enligt vad revisorerna inhämtat förekommer det särskilt vid s. k. kontrollbesiktningar att fordon inställas till besiktning utan att rättelse vidtagits av alla de fel och brister, som föranlett besiktningen. Sålunda kan samma fordon avgiftsfritt återkomma en eller flera gånger, varigenom förrättningsmannens tid tagits i anspråk och onödiga väntetider förorsakas andra förrättningsökande. Då vissa tider av året avsevärda väntetider förekomma vid bilinspektionen, vilja revisorerna ifrågasätta huruvida icke — utan uppgivande av principen om avgiftsfrihet vid fordonsbesiktningar — i dylika särskilda fall en förrättningsavgift borde upptagas.»

Över revisorernas förevarande paragraf ha utlåtanden avgivits av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, statens organisationsnämnd* samt *1953 års trafiksäkerhetsutredning*, varjämte *Automobilbesiktningmännens förening* beretts tillfälle avgiva yttrande i frågan (Del II, s. 152—163).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller bl. a. i fråga om lokaler och utrustning för besiktning, att bilinspektionens i Stockholm nya byggnad är avsedd att tjäna som en försöksanläggning. Erfarenheterna från denna anläggning bör därför avvaktas, innan ställning tages till inspektionens upprustning på andra orter. I fråga om organisationen erinras om att styrelsen och organisationsnämnden f. n. har denna fråga under behandling och att de synpunkter revisorerna anfört därvid kommer att beaktas.

Liknande uttalanden har gjorts av *statskontoret* och *organisationsnämnden*.

1953 års trafiksäkerhetsutredning förklarar sig ha kommit till den bestämde uppfattningen, att en snar upprustning av besiktningsoorganisationen måste komma till stånd såsom ett led i den nödvändiga effektiviseringen av trafiksäkerhetsarbetet. I anslutning härtill vill utredningen ifrågasätta om det är tillräckligt med endast en teknisk upprustning av bilinspektionen. Vissa skäl kunna andragas för att upptaga hela organisationen på detta område till översyn.

Vad angår tanken på en förrättningsavgift vid s. k. kontrollbesiktningar har densamma rönt ett positivt mottagande endast av *statskontoret*.

Utskottet. Till förevarande ändamål har Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 25 000 kr., mot av väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen föreslagna 50 000 kr., medan i motionerna I: 71 och II: 147 yrkats ett anslag av 75 000 kr.

Vid sin prövning av denna anslagsfråga har utskottet även till behandling upptagit vissa av riksdagens revisorer aktualiserade frågor rörande bilinspektionens organisation och lokalförhållanden samt tekniska utrustning m. m. Revisorerna ha bl. a. framhållit, att de förstärkningar i fråga om personal och tekniska resurser som skett sedan bilinspektionens förstatligande år 1947 på intet sätt stått i relation till motorfordonstrafikens kraftiga ökning under motsvarande tid och därmed sammanhängande ökning av arbetsuppgifterna för inspektionen. Beträffande lokaler och utrustning arbetar inspektionen sålunda med praktiskt taget samma resurser nu som för 30—40 år sedan. De senaste åren ha anslag på sammanlagt endast 75 000 kr. anvisats för inköp av teknisk apparatur för provning av vissa fordonsdetaljer, vilket medgivit en mycket begränsad anskaffning. Revisorerna uttala i anslutning härtill, att det i längden icke kan vara förenat med god ekonomi att bedriva en verksamhet av denna karaktär utan att taga i anspråk den tekniska apparatur som numera är möjlig att skaffa. Jämväl inspektionens organisatoriska ställning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har synts revisorerna ur skilda hänseenden otillfredsställande. Revisorerna ha slutligen ifrågasatt om icke den nu stadgade avgiftsfriheten för fordonsbesiktningar bör borttagas i vissa fall.

De i ärendet hörda remissmyndigheterna, bl. a. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens organisationsnämnd och 1953 års trafiksäkerhetsutredning, ha i stort sett uttalat sin anslutning till de av revisorerna anförda synpunkterna. Särskilt trafiksäkerhetsutredningen har därvid kraftigt understrukt vikten av att en snar upprustning av besiktningsorganisationen kommer till stånd såsom ett led i den nödvändiga effektiviseringen av trafiksäkerhetsarbetet.

Även utskottet har vid sin prövning av berörda frågor funnit en översyn böra ske såväl av inspektionens ställning i organisatoriskt hänseende som med avseende å dess lokalförhållanden och tekniska utrustning m. m. Beträffande formerna för en sådan översyn torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut. Utskottet förutsätter att vid densamma verkställande de av revisorerna och remissinstanserna anförda synpunkterna vederbörligen beaktas.

I avvaktan på resultatet av den sålunda begärda översynen har utskottet funnit sig böra godtaga Kungl. Maj:ts förslag i anslagsfrågan för nästa budgetår och kan följaktligen icke biträda motionärernas förslag. Utskottet vill därvidlag erinra om att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt förenämnda yttrande framhållit, att någon plan för anskaffning av verkstads-teknisk utrustning hittills icke kunnat framläggas av styrelsen, enär man ännu icke med bestämdhet vet, vilken utrustning som är den lämpligaste. Erfarenheterna från den under uppförande varande försöksanläggningen i

Stockholm anses därför av styrelsen först böra avvaktas, innan beslut i frågan fattas.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 71 och II: 147, till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att riksdagen må, i anledning av vad riksdagens år 1955 församlade revisorer under § 15 i sin berättelse förordat, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

25:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 58), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

26:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, s. 59 och 60) föreslagit riksdagen, att till Bidrag till vissa kommunikationsändamål för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 350 000 kr.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 50 000 kr. samt härutöver föreslagit, att anslaget i sin helhet skall avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 59).

Över styrelsens framställning har yttrande avgivits av *riksräkenskapsverket* (s. 60).

Departementschefen, som icke funnit en anslagshöjning erforderlig, har intet att erinra mot att anslaget fr. o. m. nästa budgetår avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot beräkningen av förevarande anslag samt ej heller mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av Kungl. Maj:t godtagna förslag, att anslaget fr. o. m. nästa budgetår hänföres till automobilskattemedlens specialbudget. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen

27:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 60 och 61), som innebär en automatisk uppräknig av anslaget med 1 950 000 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 4 650 000 kr., att avräknas mot automobilskatte medlen.

28:o) **Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 61), innebärande oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid vissa järnvägs korsningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr., att avräknas mot automobilskatte medlen.

29:o) **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, s. 61 och 62) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 328 500 kr., att avräknas mot automobilskatte medlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 300 000 kr.

Statens biltrafiknämnd har hemställt om en anslagshöjning med 69 000 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av biltrafiknämndens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 62).

Departementschefen förklarar sig icke beredd tillstyrka någon annan förändring rörande nämndens avlöningsanslag än uppräknig med ett belopp motsvarande den automatiska utgiftsökningen om 5 500 kr. för löneklassuppflyttningar och om 23 000 kr. för ökning av det rörliga tillägget i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	38 700
2. Arvodet och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	20 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	209 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 400
	Summa kr. 328 500

b) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 328 500 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

30:o) **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 63), som innebär en med 1 500 kr. minskad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

31:o) **Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 63 och 64) föreslagit riksdagen att till Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m. för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 206 600 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 177 300 kr.

Statens trafiksäkerhetsråd har hemställt att anslaget höjes med 97 500 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av rådets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 63 och 64).

Departementschefen har framhållit, att ökade kunskaper rörande trafikolyckornas natur och orsaker är av grundläggande betydelse, då det gäller att skapa effektiva anordningar för att nedbringa antalet olyckor och därmed rädda liv och egendom. De undersökningar, som omfattas av rådets äskande, finner han ur angivna synpunkt i stort sett värdefulla. Vissa forskningsuppgifter anser han dock tills vidare kunna begränsas. Med hänsyn härtill förordas, att den för ändamålet ökade medelsanvisningen bestämmes till 20 000 kr.

Härutöver föreslås, att anslaget uppräknas med 9 300 kr., varav 4 300 kr. för ökade kostnader för blanketter och maskinell bearbetning av snabbstatistiken och 5 000 kr. för omräkning av ersättningarna till kanslipersonalen.

Anslaget skulle alltså uppföras med (177 300 + 20 000 + 9 300) 206 600 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Theodor Johansson m. fl.* (I: 33) och den andra inom andra kammaren av herr *Ericsson i Näs m. fl.* (II: 44), i vilka hemställts, att riksdagen under förevarande punkt för budgetåret 1956/57 måtte bevilja ett anslag om 274 800 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen II: 44.

Utskottet. Med hänsyn till den betydelsefulla verksamhet som bedrivs av statens trafiksäkerhetsråd framstår en i enlighet med yrkande i motionerna I: 33 och II: 44 till 274 800 kr. förhöjd medelsanvisning för hithörande ändamål som i och för sig önskvärd. Då, såsom av ovanstående redogörelse framgår, redan Kungl. Maj:ts förslag innebär en uppräkningsanvisning av anslaget med 29 300 kr., varav 20 000 kr. till utökning av forskningsverksamheten, har utskottet emellertid funnit sig ej böra biträda motionärernas förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 33 och II: 44, till *Undersökningar rörande vägtrafikolyckor m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 206 600 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

32:o) Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 64—66) föreslagit riksdagen att till Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 350 000 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 350 000 kr.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) har hemställt, att anslaget höjes med 150 000 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av framställningen torde få hänvisas till propositionen (s. 65).

Departementschefen, som erinrar om att NTF för innevarande budgetår erhöi ett till 350 000 (+ 50 000) kr. höjt statsbidrag, anser sig ej kunna tillstyrka något ytterligare ökat bidrag för nästa budgetår,

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nils Elowsson* (I: 72) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Göteborg och *Cassel* (II: 68), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att höja statsbidraget till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande för budgetåret 1956/57 till 500 000 kr. i stället för det i statsverkspropositionen föreslagna bidraget av 350 000 kr.;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Boman* och *Bengtson* (I: 206) och den andra inom andra kammaren av fru *Sandström* och herr *Löfgren* (II: 371), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning om på vilket sätt NTF skulle kunna ges större resurser i arbetet på trafikolyckornas nedbringande.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna II: 68 och II: 371.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt innebär en för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning av 350 000 kr. I motionerna I: 72 och II: 68 har i anledning härav hemställts, att anslaget måtte i enlighet med nationalföreningens förslag höjas till 500 000 kr. Vidare har i motionerna I: 206 och II: 371 yrkats på en skyndsam utredning om på vilket sätt föreningen skulle kunna ges större resurser i ekonomiskt och personellt avseende i arbetet på trafikolyckornas nedbringande. Utredningen borde enligt motionärerna utmynna i konkreta förslag och kostnadsberäkningar för en utvidgad verksamhet med bl. a. fastare länsorganisationer.

Mot bakgrunden av den skrämmande utvecklingen i fråga om antalet trafikolyckor och deras omfattning har utskottet, i likhet med motionärerna, funnit ett ökat stöd böra ges åt den betydelsefulla verksamhet som handhaves av föreningen. Ett tillstyrkande i full utsträckning av det i motionerna I: 72 och II: 68 framställda yrkandet framstår därför som i och för sig motiverat. Av ekonomiska skäl har utskottet dock funnit sig böra förorda en till 400 000 kr. begränsad höjning av anslaget.

Vidkommande de i motionerna I: 206 och II: 371 framförda yrkandena vill utskottet erinra om att genom 1953 års trafiksäkerhetsutredning f. n. pågår en snabbutredning angående trafiksäkerheten. I samband därmed avses, enligt vad utskottet under hand erfarit, frågan om upplysnings- och propagandaverksamhetens bedrivande skola upptagas till behandling. Utskottet förutsätter att jämväl de av motionärerna berörda frågorna därvid bli föremål för en noggrann prövning, varför någon särskild framställning i ämnet från riksdagens sida icke synes erfordras. Utskottet finner sig därför ej böra biträda det i sistnämnda båda motioner framställda utredningsyrkandet.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 72 och II: 68, till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

II. att motionerna I: 206 och II: 371 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

33:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 67—70) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 566 300 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 2 341 000 kr.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har hemställt att anslaget höjes med 330 100 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av institutets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 67 och 68).

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* (s. 68 och 69).

Departementschefen har ej ansett sig kunna biträda institutets yrkanden om personalförstärkningar. I övrigt anføres följande.

»I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör vissa löneregleringar vidtagas. Sålunda föreslås förändring av en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång till tjänst som förste byråsekreterare i Ce 27 och av en tjänst som expeditionsvakt i Ce 10 till befattning som tryckare i Ce 13 samt uppflyttning av två statsmeteorologer i Ca 27 till Ca 29. Vidare bör en befattning som statshydrolog i Ce 27 uppflyttas till 29 lönegraden och i samband därmed ordinariesättas. Slutligen bör en tjänst som tryckare i Ce 13 nyinrättas, varvid emellertid medel icke behöver beräknas för en befattning som expeditionsvakt i Ca 10. Merkostnaderna för här angivna tjänsteförändringar uppskattar jag till 10 268 kr,

Den automatiska utgiftsstegringen å anslaget för löneklassuppflyttningar och arvodeshöjningar m. m. beräknar jag, lika med institutet, till (203 716 + 11 380) 215 096 kr.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppföras med (2 341 000 + 10 268 + 215 096) i runt tal 2 566 300 kr.

I institutets personalförteckning bör uppföras två statsmeteorologer i Ca 29, en statshydrolog i Ca 29 samt en förste byråsekreterare i Ce 27. Ur förteckningen bör i stället utgå två statsmeteorologer i Ca 27 samt en statshydrolog i Ce 27.»

Utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, tillstyrker under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och medelsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956 förordade ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	666 200
2. Arvoden till sakkunniga	15 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 396 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	488 400
	<hr/>
	Summa kr. 2 566 300

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 566 300 kr.

34:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 70 och 71), som innebär en med 400 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Undervisning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 10 600 kr.

35:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 71 och 72), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 11 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 185 900 kr.

36:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 73 och 74), som innebär en uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 52 000 kr., avseende vissa arvodesregleringar i anslutning till den år 1955 beslutade höjningen av statstjänstemännens löner, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Observatörer* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 683 000 kr.

37:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 74—76), vilket innebär en nedräkning av anslaget för nästa budgetår med 13 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 587 000 kr.

38:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 77), som innebär en med 10 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 82 400 kr.

39:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 78 och 79), vilket innebär bifall till av institutet framställt äskande av en automatisk uppräknig av anslaget med i runt tal 303 000 kr. på grund av utökad uppdragsverksamhet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 989 000 kr.

40:o) Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten. Kungl. Maj:t har (punkt 40, s. 79—81) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väderlekstjänsten för luftfarten uppföra ytterligare två kontorsbiträdestjänster i Ca 8, dels godkänna av departementschefen förordad stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 060 300 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 1 005 500 kr.

Institutet har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 176 700 kr.

Beträffande den närmare innebörden av institutets framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 79—80).

Över framställningen har utlåtande avgivits av *statskontoret* (s. 80).

Departementschefen har beträffande de av institutet framförda yrkandena förordad en uppräknings av anslaget med 92 500 kr. för löneklassuppflyttningar m. m., 1 300 kr. till reseersättningar på grund av höjda biljettpriser samt med 40 000 kr. för inköp av en elektronisk molnhöjdsjäkmätare.

I enlighet med det anförda skulle anslaget, sedan för innevarande budgetår anvisat engångsanslag om 79 000 kr. till anskaffning av bildöverföringsapparater frånräknats, uppföras med (1 005 500 + 92 500 + 1 300 + 40 000 — 79 000) 1 060 300 kr.

Slutligen föreslås att två kontorsbiträden i Ce 8 jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie anställning. Personalförteckningen bör ändras i överensstämmelse härmed.

Utskottet. Mot Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väderlekstjänsten för luftfarten uppföra ytterligare 2 kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande stat för väderlekstjänsten för luftfarten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	48 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	736 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	183 800
<i>Omkostnader, förslagsvis</i>	92 200

Summa kr. 1 060 300

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 060 300 kr.

41:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 81 och 82), som för nästa budgetår innebär en uppräknig av anslaget med 26 200 kr. för löneklassuppflyttningar m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Aerologiska stationer* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 589 600 kr.

42:o) **Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 82 och 83), innebärande en automatisk anslagsökning om 30 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 710 500 kr.

Byggnadsväsendet

43:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, s. 84—89) föreslagit riksdagen att dels i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet angiven ändring, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 076 600 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 2 744 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har hemställt att anslaget för nästa budgetår höjes med 311 700 kr. Styrelsen har vidare föreslagit en genomgående redaktionell ändring av rubrikindelningen i de två byggnadsstyrelseanslagen innebärande att rubriken Statens bränslekontrollerande verksamhet utgår och att vad som upptagits under densamma inarbetas i motsvarande poster under rubriken Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, enär uppdelningen numera saknar tydligt underlag i verkligheten och någon klar ekonomisk gräns visat sig icke kunna upprätthållas mellan de båda grenarna av styrelsens verksamhet.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 84—86).

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd* (s. 86—88).

Departementschefen har anfört följande.

»Vad först angår byggnadsstyrelsens förslag om en redaktionell ändring av rubrikindelningen i byggnadsstyrelsens avlönings- och omkostnadsanslag på så sätt, att den särskilda rubriken Statens bränslekontrollerande verksamhet slopas och vad som upptagits därunder ingår under rubriken Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet, finner jag detta ändamålsenligt. Jag tillstyrker därför, att den ändrade rubrikindelningen tillämpas fr. o. m. nästa budgetår.

De av byggnadsstyrelsen framförda förslagen om löneregleringar anser jag mig ej kunna biträda. I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör däremot en tjänst som maskinist i Ca 15 ersättas med en tjänst som maskinmästare i Ca 18 samt en befattning som reparatör i Ce 12 uppflyttas till Ce 13. Merkostnaden härför uppgår till ca 1 600 kr.

Arbetsbördan för styrelsens intendentsbyrå har under senare år alltmer ökats bl. a. genom den skedda utvidgningen av fastighetsbeståndet under styrelsens förvaltning. En personalförstärkning synes nu vara påkallad på byråns avdelning för inrikes fastigheter. Jag föreslår därför, att styrelsen får anställa en ritare i Ce 19 samt ett kanslibitråde i Ce 11. I enlighet härmed kräves en anslagshöjning med 12 816 resp. 9 516 kr.

Vad byggnadsstyrelsen anfört angående arbetsförhållandena på utredningsbyråns expedition har vidare övertygat mig om att biträdespersonalen på byrån behöver förstärkas. Jag har sålunda ingenting att erinra mot att medel beräknas för anställande av en kontorist i Ce 13, varför erfordras en anslagsförstärkning med 10 224 kr.

Övriga styrelsens förslag till personalökningar anser jag mig icke kunna biträda.

Byggnadsstyrelsen har för ökning av posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän under rubriken Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal, vilken post varit för lågt upptagen, samt för löneklassuppflyttningar m. m. anmält ett behov av sammanlagt 37 272 kr., vilket torde böra godtagas. Härtill kommer emellertid ett av styrelsen icke upptaget belopp om 261 200 kr. för rörligt tillägg i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner.

I överensstämmelse härmed torde anslaget böra uppföras med (2 744 000 + 1 600 + 12 816 + 9 516 + 10 224 + 37 272 + 261 200) i runt tal 3 076 600 kr.

I styrelsens personalförteckning bör en maskinisttjänst i Ca 15 utgå och i stället en tjänst som maskinmästare i Ca 18 tillkomma.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär vissa personalökningar, nämligen för intendentsbyråns räkning med en ritare i Ce 19 och ett kansli-biträde i Ce 11 samt för utredningsbyrån med en kontorist i Ce 13. Vidare ersättes, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, en tjänst som maskinist i Ca 15 med en tjänst som maskinmästare i Ca 18 och uppflyttas en befattning som reparatör från Ce 12 till Ce 13. Förutom de anslagshöjningar som betingas härav tillkomma ytterligare uppräkningsför löneklassuppflyttningar m. m. samt rörligt tillägg i anledning av höjningen av statstjänstemännens löner. Slutligen har departementschefen tillstyrkt ett av byggnadsstyrelsen framlagt förslag om redaktionell ändring av rubrikindelningen i styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag, innebärande att den särskilda rubriken Statens bränslekontrollerade verksamhet slopas och att vad som tidigare upptagits därunder ingår under rubriken Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, tillstyrker under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och medelsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956 förordad ändring;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 166 400
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 500
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 143 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	593 500
	<hr/>
	Säger kr. 2 905 200

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	57 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	79 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	34 200
	<hr/>
	Säger kr. 171 400
	<hr/>
	Summa kr. 3 076 600

c) till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 076 600 kr.

44:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 90—92) föreslagit riksdagen att till Byggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 313 300 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett belopp av 302 800 kr. *Byggnadsstyrelsen* har hemställt om en anslagshöjning med 84 000 kr. för nästa budgetår.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 90).

Över styrelsens framställning har utlåtande avgivits av *statskontoret* (s. 90 och 91).

Departementschefen har förordat en uppräknig av anslaget med 12 000 kr. till reseersättningar samt med 43 500 kr. till övriga expenser, varav 18 000 kr. i engångsbelopp. Ett av styrelsen framlagt förslag om medelsanvisning för allmän utbildning av stadsplanetekniker att i viss utsträckning ersätta högskoleutbildad arbetskraft m. m. har departementschefen funnit i och för sig beaktansvärt. Förslaget innefattar emellertid flera olika slags utbildningsspörsmål, vilka i väsentliga hänseenden faller inom ramen för de uppgifter, som den s. k. kompetensutredningen har att behandla. I avvaktan på dess utredningsresultat förklarar sig departementschefen icke beredd att taga ställning till förslaget. Ej heller anser han sig kunna tillstyrka av styrelsen framförda medelsäskanden för viss upplysningsverksamhet rörande virkesförstörande insekter och för drift av styrelsens pannlaboratorium.

Med borträknande av det för budgetåret 1955/56 anvisade engångsbeloppet om 45 000 kr. skulle anslaget för nästa budgetår upptagas med $(302\,800 + 12\,000 + 43\,500 - 45\,000)$ 313 300 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 313 300 kr.

45:o) **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 92—95) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Länsarkitektorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 957 600 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 3 593 000 kr.

Byggnadsstyrelsen har hemställt om anslagshöjning för nästa budgetår med 135 800 kronor.

Beträffande den närmare innebörden av framställningen torde få hänvisas till propositionen (s. 92 och 93).

Över framställningen har utlåtande avgivits av *statskontoret* (s. 94).

Departementschefen har förklarat sig icke ha något att erinra mot ett av styrelsen framlagt förslag att få inrätta högst 20 extra ordinarie tjänster i högst 25 lönegraden för sådan extra ingenjörspersonal inom länsarkitektsorganisationen, varav ett stadigvarande behov kan anses föreligga. Ett sådant bemyndigande ansluter sig enligt departementschefen till motsvarande bemyndigande för samma antal tjänster, som tidigare utverkats för byggnadsstyrelsen efter anmälan i 1949 års statsverksproposition (VI ht p. 57). Kostnaderna för såväl de nya som i fortsättningen jämväl de gamla nu ifrågavarande tjänsterna föreslås skola betridas från posten Avlöningar till icke-ordinarie personal. Från sistnämnda post torde också enligt gällande regler böra bestridas kostnaderna för de sju extra kontorsbiträden, som beräknas vinna extra ordinarie anställning under budgetåret 1956/57.

Av styrelsen framförda förslag om personalökningar har ej kunnat tillstyrkas.

Medelsbehovet för automatiska löneklassförändringar m. m. har av myndigheten angivits till i runt tal 35 700 kr. Härtill bör emellertid enligt departementschefen läggas ett belopp av 328 900 kr., avseende rörligt tillägg i anledning av företagen höjning av statstjänstemännens löner, vilket belopp ej upptagits av byggnadsstyrelsen.

Anslaget skulle i enlighet med det anförda för nästa budgetår uppföras med (3 593 000 + 35 700 + 328 900) 3 957 600 kr., att fördelas på olika poster på sätt framgår av avlöningsstaten.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	732 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 076 100
3. Avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl., <i>förslagsvis</i>	356 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	792 100
	<hr/>
	Summa kr. 3 957 600

b) till *Länsarkitektorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 957 600 kr.

46:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 95 och 96), innebärande en med 5 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 495 000 kr.

47:o) **Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 96), innebärande en med 5 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

48:o) **Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 97), innebärande oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till upprättande av generalplaner och regionplaner* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kr.

49:o) **Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 97), som innebär anslagsminskning för nästa budgetår med 100 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar på grund av förbud mot bebyggelse m. m. inom vissa strandområden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

50:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 98 och 99), som innebär oförändrad anslagsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

Tekniska institut

51:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 51, s. 100 och 101) föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredraganden förordad stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 694 300 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 644 600 kr.

Direktionen för statens väginstitut har hemställt om dels en höjning av anslaget med 56 500 kr., dels ock anvisande av ett särskilt anslag om 230 000 kr. för inköp av teknisk utrustning.

Beträffande den närmare innebörden av direktionens förslag torde få hänvisas till propositionen (s. 100).

Föredraganden förklarar sig beträffande de av institutets direktion framförda yrkandena endast beredd att tillstyrka en uppräkningsmedel i runt tal 72 700 kr. för löneklassförändringar m. m. och med 3 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt en ökning av uppbördsmedlen med 26 000 kr.

I enlighet härmed skulle anslaget uppföras med (644 600 + 72 700 + 3 000 — 26 000) 694 300 kr.

I en till statsutskottet ingiven skrift har *Svenska vägföreningen* hemställt om utskottets prövning huruvida icke det av institutet äskade anslaget om 230 000 kr. för inköp av teknisk utrustning skulle kunna av riksdagen beviljas.

Utskottet. Direktionen för statens väginstitut har i skrivelse den 13 juni 1955 hos vederbörande statsråd anhållit, att sakkunniga måtte tillkallas för en översyn av institutets organisation och arbetsuppgifter. I avbidan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till framställningen har utskottet funnit sig — i likhet med föredraganden — ej böra tillstyrka anvisande av medel för institutets tekniska utrustning.

Utskottet, som ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Stat

Avlöningar

Statens väginstituts verksamhet i allmänhet

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	184 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	286 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	119 000
	<hr/>
Säger kr.	589 800

Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	295 500
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	70 500
	<hr/>
Säger kr.	366 000
Säger för avlöningar kr.	<hr/>
	955 800

Omkostnader

1. Statens väginstituts verksamhet i allmänhet, <i>förslagsvis</i>	137 000
2. Statens väginstituts verksamhet för särskilda uppdragsgivares räkning, <i>förslagsvis</i>	100 000
	<hr/>
Säger för omkostnader kr.	237 000
	<hr/>
Summa kr.	1 192 800

Särskilda uppbördsmedel

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	2 000
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	496 500
	<hr/>
Säger kr.	498 500
	<hr/>
Nettoutgift kr.	694 300

b) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 694 300 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

52:o) **Statens geotekniska institut: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 102 och 103), som innebär en på grund av automatiska utgiftsstegringar med 37 800 kr. förhöjd anslagsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	76 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	1 800
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	283 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	88 300
5. Avlöningar till biträdande personal för konsultationsuppdrag m. m., <i>förslagsvis</i>	300 000
	Summa kr. 749 900

b) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 749 900 kr.

53:o) **Statens geotekniska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 103), som innebär en automatisk uppräkningsanslag av anslaget med 100 000 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 433 500 kr.

54:o) **Statens geotekniska institut: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 103 och 104), innebärande oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kr.

Statens elektriska inspektion m. m.

55:o) **Statens elektriska inspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 105—109) föreslagit riksdagen att dels i personalförteckningen för statens elektriska inspektion vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57, dels ock till Statens elektriska inspektion: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 336 500 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med ett belopp av 267 000 kr. *Kommerskollegium* har hemställt att för nästa budgetår anslaget höjes med 185 400 kr. Av nämnda belopp hänför sig ca 182 000 kr. till äskade personalförstärkningar samt återstoden till löneregleringar och löneklassförändringar m. m.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 105—107).

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av *statens lönenämnd* och *statskontoret* (s. 107 och 108).

Departementschefen erinrar inledningsvis, att elkraftsutredningen i sitt år 1954 avgivna huvudbetänkande (SOU 1954:12) framlagt förslag till rationalisering av distributionen av elkraften. Vidare upplyses, att betänkandet, som varit föremål för en omfattande remissbehandling, innefattar åtskilliga frågor av icke blott ekonomisk och organisatorisk utan även författningsmässig art. I samband med dessa spörsmål aktualiseras jämväl enligt departementschefen andra författningsproblem på förevarande område, som torde böra beaktas vid en översyn av elektricitetslagstiftningen. Med hänsyn till ärendets stora omfattning och komplicerade natur samt till vad som under remissbehandlingen framkommit anser departementschefen hithörande spörsmål böra ytterligare övervägas, innan eventuella förslag i ämnet framläggas för riksdagen.

Vidare anföres följande.

»I sina *petita* har kommerskollegium nu framlagt förslag om en förstärkning och decentralisering av elektriska inspektionen, vilket väl ansluter sig till kollegiets i yttrande över elkraftutredningens betänkande framförda synpunkter. Kollegiet har sålunda föreslagit inrättande av två distriktkontor, förlagda förslagsvis till Göteborg och Malmö. Den behöfliga personalförstärkningen har angivits till sammanlagt två överinspektörer i Ca 33, två förste distriktsingenjörer i Ca 29, två ingenjörer i Ca 25, två ritare i Ce 21 samt fyra kontorsbiträden. Kollegiet motiverar sina förslag om förstärkning bl. a. med att tillsynen av koncessionerade anläggningar med nuvarande personalstyrka icke kan upprätthållas i någon nämnvärd utsträckning. Sålunda kan med nuvarande besiktningssfrekvens varje anläggning blott besiktigas en gång vart tjugonde år, ett förhållande som framstår som desto mer otillfredsställande som åtskilliga distributionsanläggningar är nedslitna eller i dåligt skick. Ej heller har övriga arbetsuppgifter, såsom tillsynen av efterlevnaden av arbetarskyddslagens bestämmelser om skydd mot elektriska olycksfall samt utredningar av sådana olycksfall och av eldsvådor, medhunnits.

Enligt min mening är en decentralisering av elinspektionens verksamhet önskvärd redan sett mot bakgrunden av dess nuvarande arbetsuppgifter. Med hänsyn till de förslag i organisatoriskt hänseende, som elkraftutredningen framlagt och som bör bli föremål för fortsatta överväganden, anser jag mig emellertid f. n. icke böra förordna en sådan organisationsändring. Även med en mera omfattande personalförstärkning torde tills vidare böra anstå.

Å andra sidan kan jag icke finna annat än att kollegiet tydligt påvisat,

att inspektionen med befintliga personalresurser icke på ett tillfredsställande sätt kan fullgöra sina nuvarande arbetsuppgifter. Skulle rådande förhållande fortbestå, är det att befara, att gällande säkerhetsföreskrifter icke kommer att iakttagas, vilket skulle medföra allvarliga skador.

I detta sammanhang må också framhållas, att elkraftutredningen funnit en utökning av personalen för de nuvarande uppgifterna nödvändig. Detta har jämväl kraftigt understrukits i de över betänkandet avgivna remissyttrandena. På grund härav bör man därför enligt min mening nu företaga den förstärkning, som i rådande läge befinnes möjlig. Jag förordar, att inspektionen tillföres två förste distriktsingenjörer i Ce 29, vilka bör vara högskoleutbildade. Det med anledning härav ökade medelsbehovet utgör 43 512 kr.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör två förste distriktsingenjörer — med högskoleutbildning — uppflyttas från Ca 27 till Ca 29, vilket medför en uppräknig av anslaget med 4 032 kr. Övriga förslag till löne-regleringar avstyrkes.

Vid omräkning av anslaget uppkommer enligt kollegiet en automatisk utgiftsminskning av 2 052 kr. På grund av höjningen av statstjänstemännens löner bör emellertid anslagsposten till rörligt tillägg uppräknas med i runt tal 24 000 kr., vilket belopp icke upptagits i petita. Den automatiska utgiftsökningen å anslaget blir således (24 000 — 2 052) 21 948 kr.

Vid bifall till mina förslag skulle avlöningsanslaget alltså uppföras med (267 000 + 43 512 + 4 032 + 21 948) avrundat 336 500 kr.

Slutligen bör i personalförteckningen uppföras fyra förste distriktsingenjörer, två i Ca 29 och två i Ce 29. I stället bör två tjänster som förste distriktsingenjör i Ca 27 utgå ur förteckningen.»

Utskottet. Departementschefens förslag innebär att — i avvaktan på slutligt ställningstagande till bl. a. vissa av elkraftsutredningen i dess slutbetänkande framlagda förslag i organisatoriskt hänseende — en utökning med två förste distriktsingenjörer i Ce 29 av personalen för inspektionens nuvarande arbetsuppgifter vidtages. Dessutom föreslås, i enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, två förste distriktsingenjörstjänster uppflyttade från Ca 27 till Ca 29. Slutligen tillkommer automatisk anslagsuppräknig till följd av höjning av statstjänstemännens löner.

Utskottet, som vill erinra om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, tillstyrker under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och medelsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens elektriska inspektion vidtaga i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1956 angivna ändringar;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	180 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	89 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 700
	Summa kr. 336 500

c) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 336 500 kr.

56:o) **Statens elektriska inspektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 110 och 111), vilket innebär en uppräkning av anslaget för nästa budgetår med 9 700 kr., hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

57:o) **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 111), som innebär en med 2 000 kr. ökad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kr.

Djurgårdsnämnden

58:o) **Djurgårdsnämnden: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 112), som innebär anslagsökning med 6 700 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för djurgårdsnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	18 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	105 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 100
	Summa kr. 139 000

b) till *Djurgårdsnämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 139 000 kr.

59:o) **Djurgårdsnämnden: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 112), som innebär en nedräkning av anslaget med 1 500 kr. för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Djurgårdsnämnden: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kr.

Diverse

60:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 113) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 971 000 kr.

61:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 113) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 154 000 kr.

62:o) **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 113 och 114), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

63:0) **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 63, s. 114 och 115) föreslagit riksdagen att till Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 31 200 000 kr.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 33 000 000 kr.

I en i november 1955 upprättad promemoria har *generalpoststyrelsen* meddelat, att statskontoret och styrelsen överenskommit, att den ersättning, som av statskontoret skall gäldas för befordran av tjänsteförsändelser i allmänhet, fr. o. m. den 1 juli 1956 skall sänkas från nuvarande 14 till 12 procent, vilket medför, att ersättningar för befordran av sådana försändelser för nästa budgetår skulle nedgå till 28 700 000 kr. Ersättningarna för övriga försändelser har styrelsen uppskattat till 2,5 milj. kr.

Departementschefen har meddelat, att resultatet av den sedan 1954 pågående utredningen rörande det nuvarande tjänstebrevssystemet icke torde kunna föreligga inom sådan tid, att ev. förslag i ämnet kan redovisas för årets riksdag. Under angivna förhållanden och då departementschefen icke har något att erinra mot styrelsens medelsberäkning förordas, att anslaget uppföres med av styrelsen föreslaget belopp, 31 200 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Weiland m. fl.* (I: 32) och den andra inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* (II: 43), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att tjänstebrevsrätten skall borttagas från och med den 1 juli 1957.

Beträffande de skäl som motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen I: 32.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag till beräkning av förevarande anslag anser sig utskottet kunna biträda.

Den redan i föregående års statsverksproposition omnämnda tjänstebrevsundersökning som av generalpoststyrelsen påbörjades den 1 januari 1954 har numera slutförts. Med ledning härav har av statskontoret och generalpoststyrelsen överenskommit en reducering av den till postverket utgående ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet från 14 till 12 procent av verkets frankoteckenuppbörd. Utredningen rörande det nuvarande tjänstebrevssystemet pågår däremot alltjämt. I avvaktan på slutförandet av densamma har utskottet funnit sig icke böra biträda det i motionerna I: 32 och II: 43 framförda yrkandet om tjänstebrevsrättens avskaffande fr. o. m. den 1 juli 1957. Utskottet förutsätter dock att förenämnda utredning bedrivs på sådant sätt, att resultatet av densamma kan redovisas för nästa års riksdag.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 31 200 000 kr.;

II. att motionerna I: 32 och II: 43 icke må bifallas av riksdagen.

64:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 115), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

65:o) **Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, s. 115—117) föreslagit riksdagen att till Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m. för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kr.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats 150 000 kr.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har — under hänvisning bl. a. till en promemoria den 31 augusti 1955 från statens geotekniska institut — hemställt att för fortsatta geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m. måtte för budgetåret 1956/57 anvisas 185 000 kr.

Beträffande den närmare innebörden av framställningen torde få hänvisas till propositionen (s. 116).

Över länsstyrelsens framställning har yttrande avgivits av *statskontoret* (s. 116).

Departementschefen erinrar om att den geotekniska undersökning av Götaälvdalen, som bekostas av anslaget, igångsattes i sin första preliminära etapp under budgetåret 1954/55 samt att det i fjolårets statsverksproposition anmäldes, att kostnaderna för de geologiska förarbetena i denna etapp blivit 35 000 kr. högre än vad ursprungligen beräknats, varav 15 000 kr. faller på visst kartmaterial och 20 000 kr. på laboratorieundersökningar. Departementschefen upplyser härefter, att det nu icke längre är möjligt att uppskjuta ifrågavarande arbeten utan att äventyra resultatet av den preliminära undersökningen och förordar därför, att det äskade beloppet anvisas. Vidare erinras om att enligt det för undersökningen uppgjorda programmet den första etappen skulle följas av en definitiv undersökning om befintlig säkerhetsmarginal för ras och om erforderliga förstärkningsåtgärder. Härom anföres följande.

»Denna andra etapp torde icke kunna genomföras på kortare tid än två år. För nästa budgetår uppskattas medelsbehovet härför till 150 000 kr. Geotekniska institutet har meddelat, att det, innan den preliminära undersökningen slutförts, icke är möjligt att närmare angiva den slutliga omfattningen och därmed ej heller de totala kostnaderna för den definitiva undersökningen. Efter en preliminär genomgång av det hittills föreliggande undersökningsmaterialet har institutet emellertid på min begäran verkställt en ungefärlig beräkning av den totala kostnaden för den återstående undersökningen och därvid kommit till en approximativ siffra av högst 410 000 kr. Jag tillstyrker att ifrågakvarande arbeten i Götaälvdalen planligt nu fullföljes genom en definitiv undersökning och beräknar härför i enlighet med myndigheternas äskande för nästa budgetår 150 000 kr.

Anslaget torde alltså böra uppföras med (35 000 + 150 000) 185 000 kr.»

Utskottet. Mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört och förordat har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Geotekniska undersökningar i Götaälvdalen m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kr.

66:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 117 och 118), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

67:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 118), som innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

Stockholm den 20 april 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Leander, Näsström, Hesselbom, Pålsson, Gustaf Andersson, Einar Persson, Ragnar Persson, Alfred Nilsson, Axel Andersson, Rikard Svensson, Sunne, fru Svenson och herr Birke; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Andersson i Malmö, Ståhl, Åkerström, Rubbestad, Petterson i Degerfors, Andersson i Mölndal, Persson i Växjö, Löfroth, Svensson i Stenkyrka, Andreasson, fröken Karlsson och herr Nelander.

Reservationer

1) vid *punkten 9* (Allmän översikt över beräkningen av väganlagen m. m.) av herrar *Alfred Nilsson, Axel Andersson, Sunne, Birke, Skoglund* i Doverstorp, *Malmborg* i Skövde, *Ståhl, Löfroth*, fröken *Karlsson* och herr *Nelander*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21, som börjar med »Med sin hemställan» och slutar med »390 milj. kr.», bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning, att bestämda olägenheter av finansiell och budgetteknisk natur måste anses förbundna med nuvarande system för beräkning av anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten. En omläggning härutinnan torde därför böra ske, så att medelsanvisningen bättre anpassas efter de faktiska utgifterna under vederbörande budgetår. Detta synes så mycket mera motiverat som, av skäl utskottet i det föregående berört, det syfte som avsetts med övergången till kalenderårsberäkning av förevarande anslag numera i allt väsentligt förfelats. Ifrågavarande syfte lärer för övrigt lika väl kunna tillgodoses, därest riksdagen samtidigt med anslagsanvisningen fastställer särskilda investeringsramar, innefattande det högsta belopp som får disponeras för vägbyggnader under visst kalenderår. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, såvitt de innebära återgång till budgetårsberäkning av anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten under bibehållande av den med anslagen avsedda verksamhetens arbetstekniska anknytning till kalenderår. Såsom en följd av denna sin ståndpunkt kommer utskottet att under punkten 11 förorda, att de nämnda anslagen anvisas med sammanlagt 195 milj. kr. i stället för det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet av 390 milj. kr.»

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 23, som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »61,3 milj. kr.», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill slutligen erinra om att för administration och diverse ändamål äskats sammanlagt 67,2 milj. kr. Vid bifall såväl härtill som till vad utskottet under förevarande punkt förordad skulle de anslag som skola avräknas mot automobilskattemedlen komma att för nästa budgetår uppgå till inalles (195,0 + 30,0 + 300,0 + 152,0 + 29,5 + 67,2 =) 773,7 milj. kr. I förhållande till motsvarande på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslag innebär detta en minskning med ca 15 milj. kr. Då automobilskattemedelsinkomsterna vidare beräknats till 1 030,0 milj. kr., skulle således det under budgetutjämningsfonden redovisade överskottet på vägväsendets specialbudget komma att öka med 256,3 milj. kr.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363, såvitt nu är i fråga, besluta om återgång till budgetårsberäkning av anslagen till den statliga väg- och brobyggnadsverksamheten;»

2) vid *punkten 11* (Byggande av vägar och broar) av herrar *Alfred Nilsson, Axel Andersson, Sunne, Birke, Skoglund* i Doverstorp, *Malmborg* i Skövde, *Ståhl, Löfroth*, fröken *Karlsson* och herr *Nelander*, vilka ansett att under förutsättning av bifall till den med 1) betecknade reservationen

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 29, som börjar med »Såsom framgått» och slutar med »i fördelningsfrågan», bort ha följande lydelse:

»I enlighet med den uppfattning åt vilken utskottet redan under *punkten 9* givit uttryck tillstyrker utskottet bifall till det i motionerna I: 321 och II: 252 samt I: 322 och II: 363 framställda förslaget, att anslagen till byggande av vägar och broar anvisas med sammanlagt 195 milj. kr. för budgetåret 1956/57, innebärande en nedräkning av den av Kungl. Maj:t äskade anslagssumman med hälften, men att Kungl. Maj:t samtidigt be- myndigas att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnader intill ett belopp av inalles 390 milj. kr.

Det av Kungl. Maj:t äskade beloppet av 390 milj. kr. har förutsatts skola fördelas med 130 milj. kr. till byggande av riksvägar, med 234 milj. kr. till byggande av länsvägar, med 12 milj. kr. till byggande av ödebygds- vägar och med 14 milj. kr. till byggande av storbroar. I förhållande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag innebär detta, att 10 milj. kr. överförts från riksväg- till länsväganlaget. I avvaktan på resultatet av den omprövning av 1954 års vägprogram som avses skola ske i en nära framtid vill utskottet icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förevarande förslag, med den jämkning likväl som följer av utskottets ställningstagande till nyssnämnda motioner. Utskottet förordar alltså, att de fyra hithörande anslagen anvisas med respektive 65, 117, 6 och 7 milj. kr.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 321 och II: 252 samt I:322 och II: 363, såvitt nu är i fråga,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att låta under kalenderåret 1957 verkställa vägbyggnad för

a) <i>Byggande av riksvägar</i> intill ett belopp av	kr. 130 000 000
b) <i>Byggande av länsvägar</i> intill ett belopp av	» 234 000 000
c) <i>Byggande av ödebygdsvägar</i> intill ett belopp av	» 12 000 000
d) <i>Byggande av storbroar</i> intill ett belopp av	» 14 000 000

dels för budgetåret 1956/57 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen

a) <i>Byggande av riksvägar</i>	kr. 65 000 000
b) <i>Byggande av länsvägar</i>	» 117 000 000
c) <i>Byggande av ödebygdsvägar</i>	» 6 000 000
d) <i>Byggande av storbroar</i>	» 7 000 000.»

3) vid *punkten 15* (Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.) av herrar *Alfred Nilsson, Sunne och Nelander*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 38, som börjar med »Vad därefter» och slutar med »2 milj. kr.», bort ha följande lydelse:

»Frågan om en effektiv hjälp åt den enskilda väghållningen har under senare år vid ett flertal tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Vid 1952 års riksdag genomfördes ett beslut om visst statligt stöd åt de enskilda väghållarna i form av en statlig kreditgaranti för anskaffning av maskiner och redskap. Denna hjälpåtgärd var förestavad av svårigheterna för de enskilda väghållarna att anskaffa erforderlig maskinell utrustning. Erfarenheten har emellertid visat, att dessa väghållare icke kunnat få någon effektiv hjälp med anlitanade enbart av denna kreditgaranti. Intill den 1 januari 1956 har dylik garanti tagits i anspråk till ett sammanlagt belopp av endast något mer än 150 000 kronor. Det har visat sig, att kostnaderna för inköp av maskiner skulle bliva alltför betungande för väghållarna. Då behovet av maskinell utrustning under de senaste åren avsevärt ökats på grund av den starkt stegrade trafiken, anser utskottet i anslutning till motiveringen till 1952 års förenämnda beslut att statsmakterna böra bringa en effektiv hjälp till de enskilda väghållarna i enlighet med vad som föreslagits i motionerna I: 205 och II: 510.»

dels ock utskottets hemställan under III. bort ha följande lydelse:

»III. att riksdagen må, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 205 och II: 510, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till enskilda väghållare för inköp av maskinell utrustning för vägunderhållet eller för förhyrning av sådan utrustning från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;»

4) vid *punkten 21* (Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp) av herr *Näsström*;

5) vid *punkten 24* (Statens bilinspektion: Utrustning) av herrar *Alfred Nilsson, Axel Andersson, Sunne, Ståhl, Löfroth* och *Nelander*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 49 börjar med »I avvaktan» och på s. 50 slutar med »frågan fattas», bort ha följande lydelse:

»I avvaktan på resultatet av den sålunda begärda översynen har utskottet funnit sig böra, i enlighet med motionärernas förslag, tillstyrka en uppräknig av det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskade anslaget till 75 000 kr.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 71 och II: 147, till *Statens bilinspektion: Utrustning* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;»